

Krajevne novice

Glasiło občine Šmartno pri Litiji

Februar 2024

Letnik 9, številka 1

Iz tokratne vsebine:

Poročilo o stanju pitne vode

stran 2-4

Novice iz Knjižnice Litija

stran 12

Pogovor z Brigito Šuler

stran 5-7

Koledovanje v Šmartnem

stran 20

ISSN 2463-8579

Živeti kultur(n)o

Občina Šmartno pri Litiji

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

**Glasilo občine Šmartno pri Litiji
Krajevne novice**

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla aprila 2024, pričakujemo najkasneje do četrtek, 28. 3. 2024, na elektronski naslov uredništva:

krajevnenovice@bogensperk.si.

Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogensperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Zimska idila

Foto:

Uroš Pušnik

Prelom in tisk:

Četisk d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

**Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579

Živeti kultur(n)o je bil naslov letošnje osrednje občinske slovesnosti ob slovenskem kulturnem prazniku, ki je potekala 6. februarja v šmarskem hramu kulture. Prireditev je bila letos tudi zgodovinsko obarvana, saj je bila posvečena spominu na borca za severno slovensko mejo, generala Rudolfa Maistra (1874–1934) in dr. Franja Rosino (1863–1924).

Medtem ko ima general Maister trdno mesto v slovenskem kolektivnem spominu in ga lahko postavimo ob bok Primožu Trubarju in Janezu Vajkardu Valvasorju, je doprinos odvetnika, politika in bančnika dr. Franja Rosine v tistih prelomnih časih ostal skoraj povsem spregledan. Letos bo tako minilo devetdeset let od smrti Maistra in sto let od smrti Rosine. Slednji ima za nas tudi lokalni pomen, kajti rodil se je v Leskovici pri Šmartnem. Ker uvodnika ne želim izkoristiti za lekcijo iz zgodovine, naj tu navedem le nekaj podatkov o njegovem življenju. Želja po izobrazbi ga je vodila najprej na Dunaj, kjer je leta 1888 doštudiral

pravo, in nato v Gradec, kjer je tri leta pozneje iz njega doktoriral.

V prelomnem obdobju ob koncu prve svetovne vojne, ko so na pogorišču nekdanje Avstro-ogrske monarhije nastajale nove nacionalne države brez jasnih meja, med njimi tudi Država Slovencev, Hrvatov in Srbov, je bil Rosina človek ob pravem času na pravem mestu. Kot načelnik mariborske posojilnice, predsednik mariborske čitalnice in podpredsednik Narodnega sveta za Štajersko je v letih 1918–1919 odločno podprl prizadevanja Maistra in njegovih borcev za slovenski Maribor in pravično severno mejo. Pomembna je bila zlasti finančna podpora, saj mu je za ta namen uspelo zagotoviti kar dva milijona kron.

Oktober letos bo minilo sto let od smrti velikega domoljuba iz naših krajev, zato je prav, da smo se ga spomnili tudi na osrednji občinski proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku. Naj nam bodo njegova dejanja navdih, da se je vedno vredno boriti za ohranitev in negovanje naše kulture.

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Poročilo o stanju pitne vode

POROČILO O SPREMLJANJU SKLADNOSTI IN ZDRAVSTVENE USTREZNOSTI PITNE VODE ZA LETO 2023 NA SISTEMIH OSKRBE S PITNO VODO, KI SO V UPRAVLJANJU KSP LITIJA, D. O. O.

Javno podjetje Komunalno stanovanjsko podjetje Litija, d. o. o. (v nadaljevanju: upravljavec) zagotavlja nadzor nad skladnostjo in zdravstveno ustreznostjo pitne vode v okviru notranjega nadzora na vseh sistemih javne oskrbe s pitno vodo, s katerimi upravlja. Notranji nadzor je vzpostavljen na osnovah HACCP načrta, ki omogoča prepoznavanje mikrobioloških, kemičnih in fizikalnih tveganj, ki lahko predstavljajo potencialno nevarnost za zdravje ljudi, in določa izvajanje potrebnih ukrepov ter vzpostavljanje stalnega nadzora na tistih mestih (kritičnih kontrolnih točkah – KKT – in kontrolnih točkah – KT) v oskrbi s pitno vodo, kjer se tveganja lahko pojavijo. Sestavni del HACCP načrta je tudi Program odvzema vzorcev pitne vode.

Poleg notranjega nadzora pa Ministrstvo za zdravje zagotavlja spremljanje pitne vode – monitoring, s katerim se preverja, ali pitna voda izpolnjuje zahteve Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04, 26/04, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17) (v nadaljevanju: Pravilnik o pitni vodi), zlasti zahteve za mejne vrednosti parametrov, določene v Prilogi I Pravilnika o pitni vodi. Nosilec monitoringa v letu 2023 je bil Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ), izvajalec pa Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (NLZOH).

V letu 2023 je bila sprejeta nova Uredba o pitni vodi (Ur. l. RS, št.: 61/2023), po kateri se bo nadzor nad pitno vodo izvajal od leta 2024 dalje.

Število pregledov in število odvzetih vzorcev pitne vode v posameznem oskrbovalnem sistemu je prilagojeno povprečni dnevni porabi pitne vode. Storitve odvzema vzorcev pitne vode in nadaljnje preiskave v okviru notranjega nadzora je v letu 2023 izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, s katerim ima upravljavec sklenjeno pogodbo.

Zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode s Pravilnikom o pitni vodi ocenjujemo na podlagi opravljenih terenskih pregledov in meritev, mikrobioloških preskušanj in fizikalno-kemijskih preskušanj odvzetih vzorcev pitne vode v posameznem oskrbovalnem sistemu. Navadno velja, da je oskrba s pitno vodo v večjih oskrbovalnih sistemih varnejša kot v manjših oskrbovalnih sistemih.

V splošnem ocenjujemo, da je bila oskrba s pitno vodo v letu 2023 na vseh sistemih javne oskrbe s pitno vodo v upravljanju javnega podjetja varna. Notranji nadzor je zagotavljal pravočasno odkrivanje pomanj-

kljivosti in uspešno odpravo vzrokov za neskladja. Osnovni pogoj za varno oskrbo s pitno vodo so objekti, ki so sanitarno tehnično ustrezni, priprava vode pred distribucijo in stalni nadzor. Večina vodnih virov žal ne zagotavlja več skladne pitne vode in posledično se razen na enem vodovodnem sistemu v upravljanju KSP Litija, d. o. o. izvaja dezinfekcija pitne vode pred distribucijo. Odprava tehničnih pomanjkljivosti, ki bi zagotavljalše še večjo varnost oskrbe s pitno vodo, se izvaja postopno v soglasju z lastnikoma vodovodnih sistemov, torej Občino Litija in Občino Šmartno pri Litiji.

Poročilo o številu vseh odvzetih vzorcev pitne vode v okviru notranjega nadzora in monitoringa ter rezultate o skladnosti in

neskladnosti s Pravilnikom o pitni vodi na preiskane parametre za posamezne sisteme za oskrbo s pitno vodo je podano v tabeli. Graf prikazuje skupno število vzorcev, odvzetih za mikrobiološka preskušanja.

Na vodovodnem sistemu Račica - Štanga so se izvajala investicijska dela, ki so odpravila večje pomanjkljivosti. Točka dezinfekcije se je iz zajetja premaknila v vodohran Velika Štanga, kjer bo lažji nadzor in stabilnejše doziranje dezinfekcijskega sredstva.

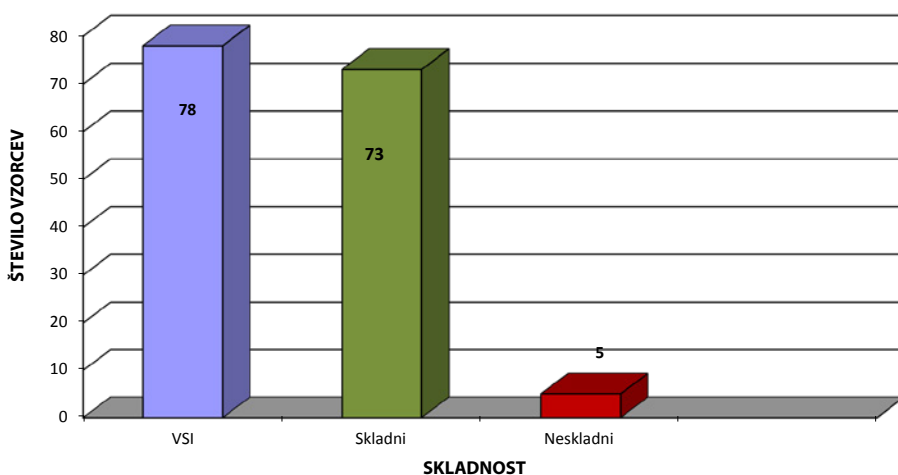
Na vodovodnem sistemu Gradiške Laze je v septembru odvzeti vzorec vode v okviru monitoringa izkazoval neskladnost zaradi potrjene prisotnosti koliformnih bakterij (7 CFU/100 ml), ki v manjšem številu še ne predstavljajo nevarnosti za zdravje upo-

rabnikov. Izvedeno je bilo izredno čiščenje vodohranov in zajetja, izpiranje cevovodov in izredni servis klorirne naprave. V okviru notranjega nadzora so bili vsi odvzeti vzorci skladni.

Na vodovodnem sistemu Leskovica - Vrata je bil en vzorec v okviru monitoringa neskladen na parameter motnost (16 NTU). Vzorec je bil odvzet v času obilnejšega dežja. Ker je zajetje pod vplivom površinskih voda, se voda ob večjem deževju navadno za krajši čas nekoliko skali.

Na vodovodnem sistemu Grilovec, ki po kriterijih ne sodi med javne sisteme oskrbe s pitno vodo, ker je dnevna poraba vode manj kot 10 m³, je v okviru rednega notranjega nadzora en odvzeti vzorec izkazoval neskladnost zaradi prisotnosti bakterij fekalnega izvora (E. coli in enterokoki). Uveden je bil ukrep prekuhavanja pitne vode pred uporabo za prehranske namene. Po izvedenem izpiranju omrežja in izrednem servisu klorirne naprave je bilo izvedeno kontrolno vzorčenje. Eden od vzorcev je bil ponovno neskladen. Odvzet je bil na istem odjemnem mestu, iz česar je razvidno, da je vzrok neskladja v hišnem vodovodnem omrežju. Ukrep prekuhavanja, ki je bil v veljavi 29 dni, je bil preklican. Uporabnik na odjemnem mestu, kjer je bila ugotovljena neskladnost, pa je bil opozorjen, da vzrok neskladja odpravi in da za prehranske namene uporablja izključno pitno vodo iz vodovoda Grilovec.

GRAFIČNI PRIKAZ odvzetih vzorcev pitne vode v okviru monitoringa in notranjega nadzora (skupno vsi vodovodi v občini Šmartno pri Litiji)

Spremljanje zdravstvene ustreznosti pitne vode v letu 2023; notranji nadzor in monitoring – upravljalec: KSP Litija, d. o. o., območje občine Šmartno pri Litiji

Vodovodni sistem – oskrbovalno območje	Distribucija vode: m ³ /dan	Število uporabnikov	Dezinfekcija	Vrsta nadzora	Mikrobiološka preskušanja: število vzorcev				Kemijska preskušanja: število vzorcev	
					Vsi	Neskladni	Neskladni parameter	Ukrep za odpravo neskladja	Vsi	Neskladni
1 LITIJA - ŠMARTNO - GOLIŠČE	1.190	9.350	plinski klor	Notranji	25	0			1	0
					Monitoring	7	0		-	1
2 PRIMSKOVO	18	260	NaOCl	Notranji	3	1	Kol. b.	dezinfekcija	1	0
					Monitoring	2	0			1
3 DOM TISJE - VINTARJEVEC	32	321	NaOCl	Notranji	3	1	Kol. b.	dezinfekcija	1	0
					Monitoring	2	0			1
4 VELIKA KOSTREVNICA	98	650	NaOCl	Notranji	8	0			1	0
					Monitoring	4	0			1
5 GRADIŠKE LAZE	21	225	NaOCl	Notranji	3	0	-		1	0
					Monitoring	2	1	Kol. b.	izpiranje	0
6 RAČICA - ŠTANGA	19	180	NaOCl	Notranji	3	0			1	0
					Monitoring	2	0			0
7 LESKOVICA - VRATA	17	110	NaOCl	Notranji	3	0			1	0
					Monitoring	2	0			1
8 VINTARJEVEC – vas	14	160	NaOCl	Notranji	3	0			1	0
					Monitoring	2	0			1
9 GRILOVEC	6	40	NaOCl	Notranji	4	2	E. coli	prekuhavanje	1	0
					Monitoring	0	0			0

Legenda: NaOCl – natrijev hipoklorit, Kol. b. – koliformne bakterij

Na vodovodnem sistemu Primskovo in Dom Tisje smo odvzeli vzorca vode pred dezinfekcijo (na zajetju) in oba vzorca sta izkazovala mikrobiološko neskladnost. Ukrep za odpravo neskladja je dezinfekcija pitne vode, ki se redno izvaja, in dodatni ukrepi niso bili potrebni. Vzorci, odvzeti po dezinfekciji oziroma na pipah uporabnikov, so bili skladni.

Občasno vzorčenje vode pred pripravo na posameznih vodovodih izvajamo zato, da preverimo zdravstveno ustreznost vode na zajetjih in da se upraviči postopek dezinfekcije.

KSP Litija, d. o. o.

**LETNO POROČILO O SKLADNOSTI
PITNE VODE ZA LETO 2023 –
JAVNI VODOVOD V UPRAVLJANJU
OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJ**

Občina Šmartno pri Litiji je v letu 2023 upravljala vodovod Štangarske Poljane, ki oskrbuje Podružnično osnovno šolo Štangarske Poljane, skupno 15 prebivalcev ter 25 učencev POŠ Štangarske Poljane. Zdravstveni nadzor je potekal skladno s Pravilnikom o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15 in 51/17), Uredbo o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/23) in po dogovorjenem načrtu vzorčenja.

V skladu z zakonodajo je na vodovodu vzpostavljen notranji nadzor na osnovah HACCP sistema. Notranji (zdravstveni) nadzor je izvajal Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Oddelek za okolje in zdravje Novo mesto (v nadaljevanju NLZOH), s katerim je imela Občina Šmartno

pri Litiji sklenjeno letno naročilnico. V sklopu notranjega nadzora je bil tudi redni odvzem vzorcev za mikrobiološke preiskave in fizikalno-kemijske analize, katerih obseg je določen v okviru letnega plana vzorčenja. NLZOH je za vodovod Štangarske Poljane pripravil Poročilo o zdravstvenem nadzoru vodovodov v Občini Šmartno pri Litiji v letu 2023.

Skupno so bili na vodovodu odvzeti trije vzorci za mikrobiološke preiskave in en vzorec za osnovne sanitarno-kemične preiskave. Rezultati laboratorijskih preiskav so prikazani v Preglednici 1.

Preglednica 1: Javni vodovod v občini Šmartno pri Litiji, ki je v upravljanju Občine Šmartno pri Litiji, leto 2023; pregled mikrobioloških in kemičnih rezultatov

Vodovod	MIKROBIOLOGIJA							KEMIJA					
	št. vz.	U	%	NU	%	vzrok	%	št. vz.	U	%	NU	%	vzrok
Štangarske Poljane													
omrežje	3	2	67	1	33	1*	33	1	0	0	1	100	Ph
								kovine	1	100	0	0	/

Legenda: U = ustrezen, NU = neustrezen, vzrok pri MKB = število vzorcev z Escherichia coli*, Enterokoki

Na vodovodu Štangarske Poljane je bil izmed treh odvzetih vzorcev na omrežju eden zdravstveno neustrezen zaradi potrjene prisotnosti bakterij Escherichia coli (2 CFU/100 ml) in koliformnih bakterij (26 CFU/100 ml). Po izvedenih ukrepih čiščenja, izpiranja cevovoda in dezinfekcije sistema je bil ponovno odvzet vzorec zdravstveno ustrezen. Glede na rezultate laboratorijskih preiskav vzorcev pitne vode med letom, NLZOH v poročilu ocenjuje, da je bila voda na vodovodu Štangarske Poljane v letu 2023 zdravstveno neustrezna.

Sanitarno-kemični rezultati niso odstopali od predpisanih vrednosti (pH vode ne vpliva negativno na zdravje uporabnikov). Vzorec vode na kovine na tem vodovodu ne kaže bistvenih odstopanj.

V okviru državnega monitoringa sta bila na vodovodu POŠ Štangarske Poljane v letu 2023 odvzeta dva vzorca, rezultati laboratorijskih preiskav pa so prikazani v Preglednici 2.

Preglednica 2: Pregled državnega monitoringa v letu 2023

Vodovod	št. vzorcev	U	%	NU	%	vzrok
Štangarske Poljane	2	1	50	1	50	Ph (50%), kol. bakt. (50%)

Legenda: U = ustrezen, NU = neustrezen, vzrok: parameter neskladnosti

Tanja Kepa Ferlan

Javni razpisi Občine Šmartno pri Litiji – obvestila

Občina Šmartno pri Litiji obvešča, da so na uradni spletni strani

<https://obcina.smartno.si/za-obcane/javni-razpisi-natecaji-narocila-drazbe-pozivi-in-namere/>

objavljeni naslednji javni razpisi:

• Javni razpis za sofinanciranje sterilizacije in kastracije lastniških mačk v letu 2024 – **rok za oddajo vlog: do porabe zagotovljenih proračunskih sredstev oziroma najdlje do 31. 12. 2024**

• Javni razpis za sofinanciranje mladinskih programov oziroma projektov v občini Šmartno pri Litiji v letu 2024

– **rok za oddajo vlog: 26. 2. 2024**

• Javni razpis za sofinanciranje programov in projektov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Šmartno pri Litiji v letu 2024

– **rok za oddajo vlog: 29. 2. 2024**

• Javni razpis za sofinanciranje programov na področju športa v občini Šmartno pri Litiji v letu 2024 – **rok za oddajo vlog: 29. 2. 2024**

• Javni razpis za sofinanciranje humanitarnih programov na področju socialnega in zdravstva

varstva v občini Šmartno pri Litiji v letu 2023 – **rok za oddajo vlog: 1. 3. 2024**

• Javni razpis za sofinanciranje malih komunalnih čistilnih naprav na območju občine Šmartno pri Litiji v letu 2024

– **rok za oddajo vlog: 27. 9. 2024**

70 let Glasbene šole Litija – Šmartno

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

V četrtek, 8. februarja, smo obeležili osrednji slovenski kulturni praznik Prešernov dan, zato je tudi letošnja februarjska številka Krajevnik novic posvečena kulturi. Čeprav občina Šmartno pri Litiji šteje le nekaj več kot 5.600 prebivalcev, premore veliko nadarjenih pevcev, glasbenikov, likovnih umetnikov, pesnikov in drugih ustvarjalcev. K pestrosti kulturne ponudbe veliko prispeva tudi Glasbena šola Litija – Šmartno, ki je lani obeležila 70. obletnico delovanja, zato smo ob tej priložnosti k pogovoru povabili njeno ravnateljico, gospo Brigito Šuler, da nam nekoliko поблиže predstavi njeno delovanje.

Gospa Šuler, naj se vam najprej najlepše zahvalim za vaš prijazen odziv našemu povabilu. Kot sem omenil že uvodoma, bova priložnost izkoristila za predstavitev Glasbene šole Litija - Šmartno, ki je lani praznovala visok jubilej. Ali morda veste, kako je bilo v teh krajih za glasbeni pouk poskrbljeno pred njeno ustanovitvijo?

Gospa Helena Hauptman, prof. kustosinja in danes tudi direktorica muzeja v Litiji, je ob naši 60-letnici zbrala podatke o glasbenem življenju v Litiji, ki segajo v drugo polovico 19. stoletja. Že leta 1885 je bilo ustanovljeno pevsko društvo Lipa, ki jo je vodil litijski skladatelj, organist in zborovodja Peter Jereb. Pod njihovim okriljem je leta 1937 pričela delovati prva glasbena šola. Svoje prve prostore je imela v sklopu društvenih prostorov na Stavbah. Prvo leto se je vpisalo 40 učencev, ki so obiskovali pouk klavirja, violine, violončela, kontrabasa, flavte, oboe in tudi pouk glasbene teorije. Učiteljski zbor so takrat sestavljali učitelji Rojc, Pertot, Rotar in Karlo Pretner. Delovanje glasbene šole in vseh takratnih glasbenih zasedb je nasilno prekinila 2. svetovna vojna. Leta 1953 so glasbena šola ponovno uradno odprli v nekdanji ambulanti Predilnice Litija. Njen prvi ravnatelj je bil flavtist Slavko Korošec. Učitelji so poučevali flavto, klarinet, trobento, klavir, violino, solopetje in glasbeno teorijo.

Že na začetku delovanja je bilo treba rešiti najosnovnejše probleme, kot so

finance, prostor in kader. Kakšni so bili prvi koraki vaše glasbene šole?

Prvi koraki so bili gotovo težki, nedvomno je bilo veliko pomanjkanje kadra, financ in tudi prostora, zato se je v vseh teh letih delovanja glasbena šola velikokrat selila. Iz ambulante litijske predilnice se je 1956 leta pod vodstvom Franca Jakopiča selila v prostore Kmetijske zadruge Litija. Leta 1958 se je preselila v prostore nekdanjih sodnih zaporov oziroma v prizidek Osnovne šole Litija. Leta 1963 se je Glasbena šola Litija vpisala v register samostojnih zavodov. Leta 1965 se je preimenovala v Glasbeni center Litija in kot enota delovala v okviru Prosvetnega društva Litija. Vodja Glasbenega centra je bila od leta 1965 do 1967 Darinka Slimšek. Leta 1967 se je priključila Delavski univerzi Litija in njen vodja je postal Jože Dobravec. Takrat sta se ustanovila tudi dislocirana oddelka v Kresnicah in Gabrovki. Leta 1982 se je Glasbena šola Litija odcepila od delavske univerze in je začela delovati kot organizacijska enota Zavoda za izobraževanje in kulturo Litija pod vodstvom direktorja Jožeta Sevljaka. Leta 1992 je vodenje glasbene šole kot enote prevzel Uroš Hribar. Šola se v tem času iz nekdanjih kazniških prostorov v celoti preseli v prizidek Osnovne šole Litija. V tem obdobju so poučevali klavir, harmoniko, flavto, kljunasto flavto, klarinet, pozavno, tenor, trobento, nauk o glasbi in pričeli tudi s poučevanjem baleta in izraznega plesa. Dve leti kasneje so dodali še poučevanje kitare in sintetizatorja kot interesne dejavnosti ter godala. Leta 2005

se je glasbena šola pod ustanoviteljskim okriljem občin Litija in Šmartno pri Litiji odcepila od ZIK-a in pričela delovati kot samostojna Glasbena šola Litija - Šmartno. Zaradi rušenja prizidka Osnovne šole Litija se je glasbena šola v letu 2010 selila v mansardo poslovne stavbe Predilnice Litija. Leta 2014 pa smo končno dobili povsem svoje prostore v okviru kompleksa SVC Litija.

Sedemdeset let je dolga doba in v tem času se je zgodilo marsikaj, tudi na področju glasbenega pouka. Kaj je najbolj zaznamovalo vašo ustanovo od njene nastanka do danes?

Našo ustanovo so zagotovo najbolj zaznamovali naši predhodniki, učitelji in vodje glasbene šole, ki so se navkljub prostorskim stiskam in ostalim materialnim primankljajem trudili glasbeno izobraževanje čedalje bolj razvijati in vzgajati mlade glasbenike.

V prejšnji številki smo lahko prebrali, da je bila prostorska stiska ena najbolj perečih težav, ki pa se je pred leti le rešila. Ali sedaj delujete v primernih in dovolj velikih prostorih ali menite, da bo v bližnji prihodnosti potrebna širitev?

Največje darilo, ki smo ga prejeli in, verjamem, da vsi, čakali celih 70 let, so bili prostori, v katerih delujemo danes. V medgeneracijskem centru SVC smo dobili čudovite prostore, ki so opremljeni po normativih in standardih za glasbene šole in se lahko v celoti posvečamo svojemu poslanstvu – poučevanju mladih. Za to smo zelo hvaležni Občini Litija in Občini Šmartno pri Litiji. Trenutno imamo z dobro organizacijo dela ravno dovolj prostora. Glede na to, da se število oddelkov in učencev na naši šoli iz leta v leto vztrajno povečuje, pa bomo v bližnji prihodnosti zagotovo potrebovali še kakšno učilnico več.

Od ustanovitve dalje je vašo glasbeno šolo obiskovalo že več generacij ljubiteljev glasbe. Ali se je morda kateri od njih profesionalno posvetil glasbi in postal prepoznaven tudi širše?

V vseh teh letih delovanja smo vzgojili že vrsto odličnih glasbenikov, ki danes koncertirajo doma ali v tujini, nekateri pa svoje glasbeno znanje kot učitelji prenašajo na mlajše rodove, tudi na naši glasbeni šoli. Veliko je tudi naših bivših učencev, ki so postali v glasbi s svojim delom ali koncertiranjem prepoznavni tudi širše. Seznan vseh uspešnih glasbenikov, ki so pričeli glasbeno izobraževanje na naši glasbeni šoli, bi bil kar dolg in se bojim, da koga ne izpustim. Nas pa zelo veseli, da smo v vseh teh letih zelo vpeti v lokalno okolje. Šola se s številnimi nastopi na najrazličnejših prireditvah aktivno vključuje v kulturno dogajanje in s svojim delom skrbi za vzgojo mladih glasbenikov, ki s svojim glasbenim udejstvovanjem bogatijo tudi delovanje amaterskih glasbenih društev v obeh občinah. Zelo nas veseli, če se učenci po zaključenem šolanju pridružijo Pihalnemu orkestru Litija,

šmarskim tamburašem, pevskim zborom in ostalim kulturnim društvom.

Nobena ustanova ne more delovati brez usposobljenega in predanega kadra. Koliko je trenutno zaposlenih v vaši šoli in od kod prihajajo?

Res je. Zelo sem ponosna na naš kolektiv, ki visoko strokovno in zelo predano opravlja svoje delo. Prav vsi svoje delo opravljam s srcem in predvsem poslušom za otroke. Trenutno naš kolektiv šteje 22 učiteljev in 3 tehnične delavce. Večina učiteljev se vozi iz Ljubljane in tudi iz nekaterih drugih krajev Slovenije, saj je od nekdaj v vseh glasbenih šolah po Sloveniji zaznati pomanjkanje kadra. Zelo pa me veseli, da se naši bivši učenci po zaključenem študiju z veseljem vračajo v Litijo in je zato posledično tudi v našem kolektivu iz leta v leto več domačinov. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da ne glede na to, od kod prihajamo, vsi čutimo veliko pripadnost naši glasbeni šoli, imamo radi Litijo in delamo v skupno dobro za naše mlade glasbenike ter lokalno skupnost.

Koliko učencev letos obiskuje vaša šola in kateri programi so jim na voljo?

Veseli smo, da nam je v zadnjih letih Ministrstvo za izobraževanje na mojo prošnjo že večkrat odobrilo povečanje števila učencev. V letošnjem šolskem letu našo šolo obiskuje 268 učencev. Poučujemo balet, sodobni ples, plesno pripravnico, nauk o glasbi, predšolsko glasbeno vzgojo, glasbeno pripravnico, solfeggio, klavir, orgle, harmoniko, violino, violončelo, kitaro, kljunasto flavto, flavto, klarinet, saksofon, trobento, rog, tubo, pozavno, tolkala, petje in zadnji dve leti v obliki nadstandardnega pouka tudi citre. Poleg teh predmetov se naši učenci vključujejo tudi v različne komorne zasedbe, orkestre in otroški pevski zbor. Od letošnjega šolskega leta dalje imamo celo štiri orkestre: godalni, pihalni, harmonikarski in kitarski. Učenci starejših razredov imajo možnost igrati tudi v jazz skupini, pri kateri se naučijo tudi improvizacije in osnove jazz skupine. Naša jazz skupina je v preteklih dveh letih pod vodstvom učiteljice prof. Ane Šimenc Kugler uspešno izpeljala in spremljala mlade pevce na najstniškem pevskem festivalu LitijaNa, ki smo ga v prejšnjem letu organizirali že drugič.

Vaša glasbena šola torej nudi bogato izbiro programov. Na katerega pa se učenci najpogosteje vpisujejo?

Še vedno sta najbolj priljubljena instrumenta klavir in kitaro, vendar pa se trendi počasi spreminjajo, zato se v zadnjih letih celo kakšna punčka odloči za učenje roga ali klarineta.

Večina društev ima težave s privabljanjem mladih. Kako pa je pri vas? Ali beležite porast ali upad števila vpisanih?

Smo veseli, da lahko v zadnjih letih beležimo porast povpraševanja za vpis v našo

glasbeno šolo. Vsako pomlad objavimo razpis in v mesecu maju opravimo preizkuse glasbene nadarjenosti otrok, ki bi se želeli vpisati. Ker imamo omejeno število novo vpisanih otrok, se večkrat žal zgodi, da otroka tudi ne moremo sprejeti na želeni inštrument. Si pa prizadevamo povečati vpise na deficitarne instrumente, ki so trenutno trobila.

Vaša glasbena šola je tesno vpeta v lokalno okolje, saj vaši učenci pogosto nastopajo na različnih prireditvah. S katerim društvom oziroma ustanovo najpogosteje sodelujete?

Poslanstvo naše glasbene šole kot največjega stebra kulture v kraju je nedvomno tudi čim večja vpetost v lokalno okolje, zato tudi sami organiziramo prireditve, kot je na primer najstniški pevski festival LitijaNa, ustvarjamo glasbene pravljice za otroke vrtcev in osnovnih šol in veliko ostalih zanimivih koncertov, da se z glasbo najbolj približamo ostalim poslušalcem. Naši učenci tudi zelo pogosto nastopajo na različnih prireditvah, ki jih organizirajo ostali zavodi v občinah ali pa tudi društva. Med tiste, s katerimi redno sodelujemo, zagotovo sodijo Občina Litija, Občina Šmartno pri Litiji, Center za razvoj Litija, Knjižnica Litija, Mestni muzej Litija, Zavod za izobraževanje in mladino Litija, Javni zavod Bogenšperk, Izobraževalni center GEOSS Litija, Dom Tisje, Vrtec Litija in Vrtec Ciciban ter vse osnovne šole v občinah Litija in Šmartno pri Litiji. Redno sodelujemo tudi z društvi v Litiji in Šmartnem pri Litiji. Še posebej smo veseli, če lahko naše učence s skupnimi nastopi Pihalnega orkestra Litija in šmarskih tamburašev navdušimo za nadaljnje sodelovanje z njimi. Zelo radi se odzovemo na vabilo vsem, saj je nadvse pomembno, da naši učenci veliko nastopajo tudi izven naše glasbene šole in se čim večkrat predstavijo v lokalnem okolju. Bi pa ob tej priložnosti želela izraziti hvaležnost za lepo in prijazno sodelovanje vsem javnim zavodom ter društvom v občinah Litija in Šmartno pri Litiji. Najbolj pa sodelujemo s Kulturnim centrom Litija in Javnim zavodom Bogenšperk, saj vse naše večje koncerte organiziramo v dvorani Kulturnega centra Litija, v dvorani Kulturnega doma Šmartno pri Litiji in na gradu Bogenšperk.

Ali vaši učenci nastopajo tudi v tujini?

Naši učenci se udeležujejo mednarodnih glasbenih tekmovanj, seveda tudi v tujini. Dobilni smo tudi že nekaj povabil za gostovanje, na primer na Češkem in Hrvaškem, pa si ga žal zaradi finančnih omejitev do sedaj nismo mogli privoščiti. Bi si pa želela v prihodnje našim učencem in učiteljem ponuditi tudi to izkušnjo. Učenci na ta način sklepajo nova poznanstva, izmenjavajo izkušnje in pridobijo nova spoznanja ter ideje za napredek. Vsekakor se naši učenci udeležujejo nastopov na koncertih izven meja naših občin. Z zasavskimi glasbenimi šolami redno organiziramo skupne revije,

nekaj let zapored smo poleg ljubljanskih glasbenih šol s samostojnim koncertom naših učencev uvrščeni tudi v cikel božičnih koncertov v Viteški dvorani ljubljanskih Križank.

Tudi v našem glasilu smo v preteklosti že lahko brali o izjemnih dosežkih vaših učencev. Kateri so bili najpomembnejši oziroma najodmevnejši?

V zadnjih letih naši učenci dosegajo izjemne rezultate na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Kljub temu da smo med najmanjšimi glasbenimi šolami v državi, po svoji uspešnosti stojimo ob boku največjih, zato sem zelo ponosna na naše učitelje, ki s svojim visoko strokovnim pedagoškim delom dokazujejo, da delamo dobro in da našim učencem resnično lahko ponudimo najboljšo možno glasbeno izobrazbo. Najodmevnejše in najuspešnejše leto v zgodovini naše glasbene šole je bilo zagotovo prejšnje šolsko leto, ko so naši učenci z nastopi na tekmovanjih osvojili kar 20 zlatih priznanj, od tega 9 prvih nagrad oziroma prvih mest, dvakrat celo prvi nagradi z doseženimi 100 točkami, dve nagradi s pohvalo, dve priznanji za najboljši izvedbi obveznih skladb ali skladb slovenskega avtorja, 4 srebrna priznanja in eno bronasto. Glede na število učencev smo bili v slovenskem merilu zagotovo rekorderji. Smo pa zelo ponosni tudi na naše učence, ki po končani glasbeni šoli pri nas nadaljujejo glasbeno izobraževanje na srednji stopnji in se odločijo, da bi se z glasbo radi tudi poklicno ukvarjali. Tako kot lani tudi letos pripravljamo učence na sprejemni izpit na konservatoriju za glasbo in se veselimo njihovega nadaljnjega glasbenega razvoja.

Tako kot vsaka ustanova ima gotovo tudi vaša glasbena šola načrte za prihodnost. Nam morda lahko zaupate, kateri so prednostni?

Načrtov za prihodnost oziroma želja je zagotovo veliko. Potrebno jih je samo primerno prilagoditi času in predvsem našim zmoglostim. Kolektiv naše glasbene šole je izjemno ustvarjalen, poln navdiha in motivacije za nadaljnje delo, zato sem prepričana, da se bomo v svojem delovanju še naprej uspešno razvijali. Še naprej se bomo trudili uspešno vzgajati naše mlade glasbenike, jim omogočiti najboljši možen glasbeni razvoj in vzgajali dobre poslušalce. Predvsem se veselim sodelovanja z lokalno skupnostjo ter naših novih projektov in novih idej, s katerimi bomo še naprej bogatili kulturno dogajanje v kraju. Prednostni pa so zagotovo načrti, ki smo jih zastavili v letnem delovnem načrtu. Že v mesecu marcu smo ponovno soorganizatorji našega največjega glasbenega tekmovanja TEMSIG. Na naši šoli se bosta odvijali tekmovalni disciplini Komorne skupine s pihali in Komorne skupine s harmoniko. Nedvomno bo dogodek zanimiv za naše učence in tudi ostale lokalne poslušalce, tako kot vsi naši dogodki, ki sledijo v tem šolskem letu, če

omenim samo bližajoče se prireditve: slovenski kulturni praznik smo tako kot leta doslej tudi letos proslavili 7. februarja s koncertom na Osnovni šoli Šmartno pri Litiji, pustni nastop smo organizirali 13. februarja ob 18.30 v Kulturnem domu Šmartno. Sicer pa vse ljubitelje glasbe vabim, da naše delo in dogodke spremljajo na naši spletni strani www.gslitijasmartno.si.

Gospa Šuler, zahvaljujem se vam za prijeten klepet. Želim vam nadaljevanje uspešnega vodenja glasbene šole, vam, vašemu kolektivu in učencem pa veliko uspeha!

Novoletni Klišé

Avtorica članka: Živa Bučar

Klišé vam želi uspešen začetek leta 2024 in mirno leto, polno veselja.

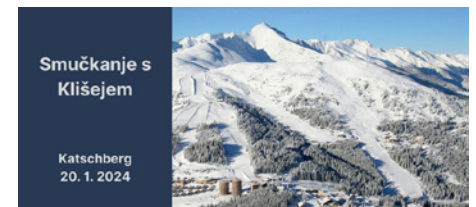
23. 12. smo se odpravili na adventni izlet v Gradec. Tam smo uživali v božičnem vzdušju, prekrasnih okraskih in pisani božični tržnici. 26. 12. se je na Klišēju kuhala Klišehaček. Hvala vsem, ki ste se prišli podružiti z nami in pogret!

Januarja ste se nam lahko pridružili na prvem Klišejevem dogodku novega leta, poslikavi vinskih kozarcev. V sklopu tega dogodka, ki je potekal 12. 1. ob 18.00, sta nas na sedežu kluba združevala umetnost in vino.

Ker je zima že v polnem teku, se je Klišé, tako kot vsako leto, odpravil tudi smučat. V soboto, 20. 1., ste se nam tako lahko pridružili na smučarskem izletu v Katschberg. Naše projekte, dogodivščine in prihodnje dogodke lahko spremljate na naši Facebook strani na povezavi <https://www.facebook.com/klise.klub/> ali na naši spletni strani. Ob tem vse študente ali dijake, ki bi želeli

soustvarjati dogodke v lokalnem okolju, vabimo, da stopijo v kontakt z nami in postanejo del ekipe!

Komaj čakamo na nova skupna doživetja.

Osnovna šola Šmartno pri Litiji

PREDNOVOLETNO DRUŽENJE V VELIKI ŠTANGI

Avtorica članka: Alenka Kralj

Decembrsko popoldne pred božično-novoletnimi počitnicami je bilo prav pestro. Verjamem, da bo marsikomu ostalo v spominu.

V prvem delu srečanja so pod kozolcem Pri Janezu male in velike obiskovalce iz okoliških vasi pričakale stojnice z vročim čajem, toplimi in sladkimi vafli, hrustljivo pokovko in celo srečelovom, pri katerem se je pod vsako številko na srečki skrival dobiček. Ob stojnicah so starši poklepetali, otroci pa so se posladkali in poigrali na igralih.

Drugi del srečanja je potekal v kulturnem domu. Učenci 3. in 4. razreda so odigrali igrico Muca Copatarica, dedek Mráz pa je otrokom razdelil darila. Za organizacijo in izvedbo dogodka smo poskrbele vse zaposlene na šoli v Štangarskih Poljanah, na pomoč so nam priskočili nekateri naši nekdanji učenci. Zahvaljujemo se donatorjem, ki so donirali svoje izdelke za izvedbo srečelova, Blažu Marnu za prostor in staršem, ki so bili pripravljeni darovati prispevke na stojnicah. Izkupiček od prispevkov staršev bo namenjen nakupu igrač in didaktičnega materiala za igranje in delo v šoli.

SREČANJE S PISATELJICO IRENO ANDROJNA V SKLOPU PROJEKTA RASTEM S KNJIGO

Avtorica članka: Simona Podlogar

Filozof in pisatelj Umberto Eco je nekoč dejal, da je knjiga eden najbolj neverjetnih izumov in primer nepreksljive popolnosti, ki jo je ustvaril človek. Modre besede, pod

katero bi se podpisal vsak strasten bralec. Je kaj lepšega, kot da se utrujen od celodnevni obveznosti zlekneš v udoben naslanjač in se s knjigo v roki potopiš v povsem nov svet? Svet, v katerem se besede spretno prelivajo v najrazličnejše zgodbe. Navdušiti otroke, da bodo najprej z našo pomočjo, nato pa vse bolj samostojno odkrivali oddaljene koticke domišljije, pa je naloga, ki jo moramo starši in učitelji opravljati z vso odgovornostjo.

V petek, 26. 1., smo na šoli v sklopu projekta Rastem s knjigo, ki ga pod pokroviteljstvom Javne agencije za knjigo Republike Slovenije organiziramo skupaj z litijsko knjižnico,

gostili pisateljico Ireno Androjna. Je avtorica knjige *Modri otok*, ki so jo vsi slovenski sedmošolci od RS prejeli za darilo. Naključje ali pa tudi ne je hotelo, da v letošnjem letu prav to knjigo prebirajo še osmošolci in devetošolci, ki sodelujejo na tekmovanju za Cankarjevo priznanje. Obe dejstvi že sami po sebi pričata, da nam je bil ponujen kakovosten pustolovski in fantastični mladinski roman, ki je navdušil mladega in malce manj mladega bralca. Vstopali smo v vidne in nevidne svetove književnih junakov in z njihovo pomočjo raziskovali tudi svoj lasten notranji svet. Pogovor z avtorico, ki ga je vodila knjižničarka krajevne knjižnice, Aleksandra Mavretič, je bil za vse udeležene

navdihujoč. V prvem delu dneva so učenci pod vodstvom slovenistov v skupinah raziskovali in debatirali o različnih vidikih, ki jih književno delo ponuja, zato so bili na srečanje dobro pripravljeni. Poglobljeno razmišljanje je rodilo različna vprašanja, ki so jih zvedavi sedmošolci pogumno zastavili pisateljici. Sledil je še obisk krajevne knjižnice, nato pa povzetek dne, v katerem je knjiga vsaj za en dan postala vir raziskovanja in tudi sprostitve. Kulturni dan je tako minil v spoznanju, da nas je odlično književno delo kljub za povprečnega sedmošolca malce zajetnejši obliki obogatilo in medsebojno povežalo. Cilj je bil dosežen. Z njim pa se je rodilo

upanje, da bo po knjigi odslej pogosteje posegal vsaj še kakšen mlad bralec ali dva.

TRŽNICA SREDNJIH ŠOL IN LOKALNIH PODJETIJ

Avtorica članka: Mateja Štritof, šolska pedagoginja

Samo spremembe so stalnica v naših življenjih. Tako smo letošnjo srednješolsko tržnico, ki je potekala v sredo, 10. 1. 2024, dopolnili še s predstavitvijo lokalnih podjetij ter Slovensko vojsko kot posebno gostjo. Ves dogodek smo preselili v športno dvorano, kar so pohvalili tudi naši obiskovalci.

Ponovno so lahko starši in učenci dobili odgovore na mnoga vprašanja v zvezi s srednješolskimi programi, se seznanili z možnostmi štipendiranja in opravljanja praktičnega usposabljanja pri delodajalcih v našem lokalnem okolju, strokovne delavke šole pa smo bile vesele predvsem velikega obiska. Vse to nam zagotovo ne bi uspelo brez odlične ekipe, predvsem imamo v mislih naše učence prostovoljce ter tudi tehnične delavce, ki so pomagali pripraviti prostor in sprejemati naše goste, da so se ti počutili pri nas dobrodošli.

Orgelski koncert Ane Benedičič na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Mojca Knez

Na praznik svetih treh kraljev, 6. januarja 2024, smo se v nekdanji Valvasorjevi knjižnici na gradu Bogenšperk prepustili čudovitim melodijam orgel mlade umetnice Ane Benedičič.

Domačinko Ano Benedičič že od malih nog spremlja ljubezen do glasbe, zaradi katere se je po končanem Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana odločila za študij cerkvene glasbe na Kraljevem danskem glasbenem konservatoriju, nato pa svoje glasbeno izobraževanje nadaljevala z magistrskim študijem orgel ter sorodnih glasbil s tipkami (klavikord) na Visoki šoli za gledališče in glasbo v Göteborgu na Švedskem. V zadnjih letih je Ana najbolj dejavna na pedagoškem področju in poučuje orgle, klavir ter glasbeno teorijo v župnijski glasbeni šoli v Älvsborgu (Göteborg).

Ana uspešno nastopa tako doma kot v tujini, poleg tega redno sodeluje z različnimi zbori ter koncertira v orgelskem duetu s Camille Bloche. Udeležuje se mojstrskih tečajev pri priznanih profesorjih in je na različne načine aktivna v društvu Göteborgske internacionalne orgelske akademije.

Umetnica se nam je s koncertom prvič predstavila tudi na gradu Bogenšperk in nas navdušila s svojo spretnostjo in znanjem. Glede na ambient gradu Bogenšperk je Ana v svoj repertoar vključila skladbe iz

davne preteklosti, skladbe največjega skladatelja za orgle, Johanna Sebastiana Bacha, zaigrala pa nam je tudi nekaj koralov v duhu božično-novoletnih praznikov, ki predstavljajo temo božiča, luči in svetlobe. Ani se najlepše zahvaljujemo za odličen zaključek praznikov in ji želimo veliko uspeha na nadaljnji poklicni in osebni poti.

Napovedujemo

DRUŠTVO ZASAVSKIH KLEKLJARIC SRČEVKE

ODKRITE SKRIVNOSTI NEBA

(13. marec - 12. april 2024)

Na razstavi z naslovom *Odkrite skrivnosti neba* bodo predstavljena dela Društva zasavskih klekljaric Srčevke. Klekljana čipka v prepletanju tradicije s sodobnostjo ustvarja zanimiva umetniška dela. Razstava bo zajemala klekljarske čipke na temi *Ozvezdja in Horoskopi*.

ŠMARSKI POMLADANC
tradicionalni pomladni sejem

sobota, 16.03.2024
9.00 - 13.00

Starotov trg,
Šmartno pri Litiji

Prikaz dela z motorno žago
v izvedbi Zavoda za gozdove Slovenije

VRTEC CIGIBAN - ŠMARTNO PRI LITIJI

VPIS PREDŠOLSКИH OTROK ZA LETO 2024/2025

VLOGA ZA VPIS

- NA SPLETNI STRANI VRTECA (ZAVIHEK DOKUMENTI)
- IZPOLNJENO VLOGO Z OBVEZNI MI PRILOGAMI POŠLIJTE NA NASLOV:

OSNOVNA ŠOLA ŠMARTNO
PUNGRT 9
1275 ŠMARTNO PRI LITIJU

POMEMBNO

- V primeru prevelikega števila prijav, bo o sprejemu odločala Komisija za sprejem otrok v vrtec.
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalezljivih boleznih (Ur.l.RS, št.142/20) v 51.a členu določa, da mora biti otrok pred vključitvijo v vrtec cepljen proti ošpicam, mumpsu in rdečkam, razen, če za opustitev cepljenja obstajajo medicinski razlogi, ugotovljeni z odločbo o opustitvi cepljenja.

OD 1. DO 15. MARCA 2024

WWW.OS-SMARTNOLITIJA.SI/DOKUMENTI-VRTEC

BLAGOSLOV

TRAKTORJEV IN TRAKTORISTOV

PONEDELJEK, 1.4.2024

TRAKTOR
"AFTERPARTY"

od 12.00 dalje
pri gasilskem domu
v Veliki Kostrevnici

od 9.30 dalje
zbiranje traktoristov
pred cerkvijo
sv. Martina

11.00 blagoslov
traktorjev in
traktoristov

08 200 61 68
info@bogensperk.si

Dogodek pripravlja Javni zavod Bogenšperk v sodelovanju z
Župnijskim uradom Šmartno pri Litiji in GAS barom Velika Kostrevnica

Javni zavod Bogenšperk v letu 2023

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

Tudi v lanskem letu smo v zavodu uresničevali svoje poslanstvo pri opravljanju javne službe na področju kulture, turizma in informiranja. V ustanovi smo bili aktivni preko celega leta, bodisi z dejavnostmi na gradu, ki je eden redkih tovrstnih objektov pri nas, ki je odprt celo leto, bodisi z dogodki in promocijo naših krajev, ki smo jih izvajali od januarja do decembra, zato izpostavljamo le nekatere ključne aktivnosti, ki smo jih v naši ustanovi izvedli v preteklem letu in so hkrati naša zaveza za zasledovanje ciljev tudi v tekočem.

GRAD BOGENŠPERK

Najpomembnejši dogodek na gradu je bil s področja muzejske dejavnosti, in sicer smo v oktobru odprli težko pričakovano stalno postavitev pregledne razstave o enem najmračnejših obdobij v zgodovini človeštva Vraževerje in čarovništvo na Slovenskem. Razstava odkriva vzroke za pojav sistematičnega preganjanja čarovništva, žalostne zgodbe obtoženih ter odmeve čarovništva do današnjih dni. Ob odprtju smo v grajski knjižnici predstavili literarno delo Gretin greh, ki govori o preganjanju čarovništva, avtorice Urške Klakočar Zupančič. Predsednica Državnega zbora RS je tudi uradno odprla razstavo.

Zanimanje za novo razstavo je veliko, zato si v tekočem letu obetamo še večji obisk od lanskega, ko si je stalne muzejske razstave na gradu Bogenšperk ogledalo dobrih

11.000 obiskovalcev, med njimi tudi tuji obiskovalci iz kar 30 različnih držav.

Galerijske prostore gradu smo tudi lani oživel z več razstavnimi projekti. V okviru teh smo predstavili štiri slovenske (Živa Agrež, Zlato Rudolf, Norma de Saint Picman in Jur Samec) ter pet tujih umetnikov (Christian F. J. König, Axel Becker, Ivona Verbanac, Đani Celija in Max Seiz).

Na grad in v njegovo okolico smo skozi vse leto obiskovalce vabili s številnimi prireditvami, največ se jih je odvijalo od maja do septembra v okviru Festivala Bogenšperk.

FESTIVAL BOGENŠPERK

S Festivalom Bogenšperk želimo ozavestiti pomen prireditev, ki prinašajo v Šmartno in na grad izbrano kulturo, odlično glasbo in vrhunsko kulinariko, utrditi blagovno znamko Festival Bogenšperk, na lokalni ravni vzpostaviti stalnost vrhunskih festivalskih

vsebin, ki bodo multiplikator na drugih področjih, povezanih s kulturno in turistično ponudbo, promovirati širšo prepoznavnost obeh destinacij, kjer se vrstijo festivalski dogodki (grad Bogenšperk in Šmartno pri Litiji), ter zadostiti pričakovanjem udeležencev po raznoliki vsebinski in kvalitetni ponudbi. V okviru 9. Festivala Bogenšperk se je zvrstilo 19 dogodkov različnih žanrov in vsebin, ki so na lokacijah gradu Bogenšperk in v Šmartnem kljub muhastemu vremenu privabili več kot 4.500 obiskovalcev. Deveta izvedba festivalskega dogajanja je ponovno pokazala, da ima tovrstna obogatitev poletja v naših krajih veliko podporo in zvesto publiko, ki si želi tovrstnih vsebin.

Zvrstilo se je sedem glasbenih koncertov, na katerih so nastopili Tamburaški orkester Šmartno, Pero Lovšin, Žan Hauptman, Nina Pušlar, Magnifico, Ensemble Tacet in Oktet Valvasor z gosti, šest kulturno-umetniških dogodkov (likovne razstave, literarni dogodek Pesniška ohcet in gledališka predstava Šentjakobskega gledališča Ljubezen, strast in grdi puloverji). Trije dogodki so bili družabno-rekreativne narave, namenjeni otrokom in medgeneracijskemu povezovanju, trije dogodki pa so bili kulinarčno obarvani: Okusi z gradu, Okusi z gradu na kvadrat in Šmartno kuha, ki je od vseh dogodkov festivala privabil največ obiskovalcev.

POVEZUJEMO LOKALNO

Naša skrb za povezovanje in promocijo lokalne ponudbe se že nekaj let izraža v izvajanju različnih, predvsem sejmskih prireditvev tako na Staretovem trgu v Šmartnem kot na gradu. Pripravili smo sejme Šmarski pomladanc, Dobrote šmarske dežele, Adventni sejem ob prižigu lučk in Božično

popoldne na gradu Bogenšperk. Našeti dogodki so odlična priložnost tudi za sodelovanje z drugimi javnimi ustanovami, kot so osnovna šola, vrtec, glasbena šola, zavod za gozdove, in posameznimi gospodarskimi subjekti ter številnimi društvi. Lokalno ponudbo izdelkov stalno promoviramo tudi prek trgovnice v prostorih TIC Šmartno na Staretovem trgu in muzejske trgovine na gradu.

Skupine starih ljudi za samopomoč v Domu Tisje

Avtorici članka: Franciška Pinoza, namestnica direktorice za ZNO in Tatjana Jelševar, vodja ZNO, enota Litija

V Domu Tisje je kakovost bivanja stanovalcev izrednega pomena, saj delo zaposlenih ni samo opravljanje del in nalog poklicnega področja. Med stanovalci in zaposlenimi se tekom bivanja spletejo posebne vezi. Začetki delovanja skupin starih ljudi segajo že v leto 2005, ko smo pričeli sodelovati z Zvezo društev socialne gerontologije Slovenije ter ustanovili skupine starih ljudi za samopomoč.

Osnovna dejavnost je pogovor o vsebinah, ki člane povezujejo, ki so zanje zanimive, koristne. Vsebine se nanašajo na zdravje, običaje nekoč in danes, na osebne in druge praznike, pogovarjamo se o pomembnih dogodkih človekovega življenja, o knjigah, spominih na šolo, službo ipd. Srečanja so usmerjena tudi v konkretne vaje za ohranjanje spomina in drugih psihičnih sposobnosti. Poleg rednih dejavnosti se nekatere skupine ukvarjajo tudi z likovnim in literarnim ustvarjanjem, se povezujejo z vrtci in osnovnimi šolami, organizirajo pa tudi piknike in skupno praznovanje rojstnih dni. Praviloma imajo člani skupin v mesecu juliju in avgustu počitek in se ne srečujejo. V okviru projekta skupin starih ljudi za samopomoč se je enajst zaposlenih udeležilo enoletnega usposabljanja za voditelja skupin, ki svoje znanje prenašajo na sodelavce. Vsi, ki smo vključeni v program, smo pro-

stovoljci. Trenutno v Domu Tisje deluje šest skupin in pet skupin v enoti Litija. Skupino sestavljata dva zaposlena, ki sta voditelja, in pet do šest stanovalcev. Vsaka skupina ima svoje ime in izdelan načrt srečanj.

Skupine: Bele golobice, Aroma, Nepremagljive, Ciklama, Martinčki, Domska popoto-

enkrat letno, z možnostjo ogleda za par let nazaj. Bilo je tudi povabilo in možnost vpisa – včlanitev v skupino. Obiskovalcev stojnic skorajda ni bilo, ker je po končanju nastopov bilo potrebno takoj vse pospraviti za nadaljevanje programa. Vseeno pa smo zadovoljni, da so se organizatorji spomnili tudi na našo skupino in našo predstavitev.

Društvo Šola zdravja

Avtorica članka: Ančka Ulčar

vanja, Dobra energija, Domske klepetulje, Flamingovec, Spominčice, Vijolica. Na povabilo organizatorjev Šmartnovanja 2023 v Šmartnem, ki je bilo 10. 11. 2023 v času martinovega praznovanja, se je odzvala tudi naša skupina. Imeli smo desetminutno predstavitev naše telovadbe na prireditvenem prostoru pod šotorom ter stojnico z reklamo naših oblačil, reklamnimi letaki in na ogled naše revije, ki izide

Obvestila Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Mihaela Amršek

Meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, kisika v krvi, holesterola in trigliceridov potekajo vsako prvo sredo v mesecu od 8.00 do 10.00 v društveni pisarni.

Strokovno zdravstveno predavanje z naslovom **Rane in razjede na diabetičnem stopalu** bo v torek, **27. 2. 2024, ob 16.00** v prostorih Knjižnice Litija, Parmova ul. 9, Litija. Predavala bo ga. Mojca Kregar, specialistka za kronične rane pri sladkornih bolnikih. V ta namen nam bo predstavila tudi sodobne obloge in medicinski kostanjev med **Vivamel** za zdravljenje vseh vrst ran.

V torek, **26. 3. 2024, ob 16.30** bo v prostorih Knjižnice Litija, Parmova ul. 9, Litija, predavanje o očeh z naslovom **Diabetični makularni edem**. Predavala bo dr. Alenka Lavrič.

POHODI

Z organizacijo pohodov v okolici občine Litija in Šmartno pri Litiji ter širše po Sloveniji bomo pričeli, ko bodo vremenske razmere to dovoljevale. Pohodnike in tudi ostale člane bomo obvestili preko sms-sporočila, Facebooka in elektronske pošte.

TELOVADBA

bo potekala v Športni dvorani Litija pod strokovnim vodstvom vsako sredo od 18.30 do 19.30. Karte lahko kupite pri vaditeljici v dvorani ali v društvu.

PLAVANJE IN VADBA

bosta potekala v bazenu Pungrt, Šmartno pri Litiji, pod strokovnim vodstvom skupaj z MDI Litija ob sredah od 16.00 do 17.00.

DOHODNINA

Naše društvo je uvrščeno med upravičence, ki mu lahko namenite del dohodnine za donacije – do 1 %. To je dohodnina, ki je obračunana in jo lahko namesto državi namenite našemu društvu. S tem nam boste omogočili, da bo naše delovanje programsko še bogatejše.

Obrazce za 1 % dohodnine lahko dobite v društveni pisarni in na spletni strani e-Davki. Lahko jih posredujete tudi svojim družinskim članom in prijateljem. Vsem, ki ste to že storili, se najlepše zahvaljujemo.

V društvu zagotavljamo merilne aparate (brezplačno), merilne lističe ter lancete. Prisotni smo ob uradnih urah v ponedeljek in sredo od 8.00 do 11.00, preostale dni v tednu pa smo dosegljivi na mobilnem telefonu 031 777 154 in na elektronski pošti drustvo.dia.litija@siol.net.

EDUKATIVNO OKREVANJE NOVIGRAD – HOTEL LAGUNA 7. 3.–10. 3. 2024

Hotel Laguna ***	7. 3.–10. 3. 2024 (4 dni/3 noči)	Turistična taksa in prevoz
polpenzion ½ soba brez balkona	229,00 EUR	Taksa in prevoz sta všteta v ceno.
polpenzion ½ soba z balkonom parkovna stran	252,00 EUR	Taksa in prevoz sta všteta v ceno.
polpenzion ½ soba z balkonom morska stran	259,00 EUR	Taksa in prevoz sta všteta v ceno.
polpenzion v enoposteljni sobi brez balkona	279,00 EUR	Taksa in prevoz sta všteta v ceno.

Ponudba vključuje:

- * polpenzion, ki vključuje samopostrežni zajtrk in večerjo z vključeno pijačo iz šankomata,
- * turistična taksa in prevoz v obe smeri sta všteta v ceno,
- * v ceno je všteti riziko odpovedi + 5 %,
- klimatsko napravo v vseh sobah in SAT TV, sušilnik za lase, posteljo 160 × 200, standard dvoposteljna soba v izmeri 13,6–16 m², hladilnik po predhodni potrditvi (za doplačilo).

Edukativni program:

- vsakodnevna jutranja telovadba,
- 2 × vodeni sprehod v bližnji okolici hotela,
- strokovno predavanje,
- 2 × meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, pulza in kisika v krvi,
- kopanje in vadba v bazenu z ogrevano morskovo vodo v hotelu Maestra|****

Vsak večer glasba od 21.00 do 1.00, za dan žena, 8. marca, nas bo zabavala klapa Valdbora iz Rovinja.

Fakultativni izleti v času bivanja: Limski kanal, ogled Rovinja, izlet na Brione, ogled Trsta, dvorec Miramar in botanični vrt. Edukativni program in izleti bodo objavljeni na recepciji hotela.

Plačilni pogoji:

Ob prijavi plačate 50 EUR akontacije, preostalo do 21. februarja!

Božiček za en dan

Avtorica članka: Nada Pintar, koordinatorka

V Društvu upokojencev Šmartno pri Litiji smo prostovoljci v programu Starejši za starejše letos prvič sodelovali v akciji Božiček za en dan. Na centru za socialno delo v Litiji smo po predhodni prijavi prejeli 50 daril, ki smo jih v času novoletnih praznikov razdelili starejšim osebam, predvsem bolnim, socialno ogroženim in osamljenim.

Božiček za en dan je popolnoma neprofiten projekt, izpeljan v celoti s strani prostovoljcev. Za projektom stoji Zavod 364 in skupina posameznikov, ki iz želje po ustvarjanju dobrega v svetu projekt vodi in v njem sodeluje na vseh nivojih. Ideja se je razvila že v letu 2012 in je z vsakoletno širitvijo postala vseslovenska akcija.

Posamezniki, predvsem pa mladi, ki so se odzvali pozivu Majhna škatla za velik nasme, so pripravili darila in jih oddali na zbirna mesta. Hvaležni smo Centru za socialno delo Litija, da je tudi naše društvo povabil k sodelovanju in nam omogočil načrtovano obdarovanje.

V Društvu upokojencev Šmartno ob novoletnih praznikih obiščemo in obdarujemo vse osebe, ki sodelujejo v programu Starejši za starejše in so starejše od 80 let, s skromnim darilcem in jim s svojim obiskom in voščilom polepšamo dan. Bolnim članom društva pa namenimo nekaj več pozornosti. V letošnjem letu smo bili zaradi zmanjšanja dotacij iz Zveze društev upokojencev Slovenije zelo omejeni s finančnimi sredstvi, Božiček za en dan pa nam je omogočil, da smo vsakoletno obdaritev lahko izpeljali, kljub temu da smo zajeli tudi starejše, ki so socialno ogroženi, a niso v programu Starejši za starejše.

Zavedamo se, da naši prostovoljci kljub prizadevanju ne odkrijejo vseh starejših, ki živijo v težkih gmotnih razmerah, zato prosimo, da se za pomoč obrnejo na informacijsko točko, ki deluje v okviru našega društva.

Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Milica Medved

USTVARJALNA DELAVNICA

Na sedežu društva upokojencev, kjer ima svoj prostor tudi Informacijska točka za starejše, smo imeli ustvarjalno delavnico. Pod mentorstvom koordinatorice Informacijske točke za starejše Milice Medved smo barvali, rezali, lepili, krasili in tako izdelali novoletne voščilnice. Na ustvarjalnem druženju je bilo prijetno poklepetati, izmenjati poglede, zamisli, spomine in se kaj novega tudi naučiti. Sproščeno, brez posebnih predznakov, le z malo spretnosti smo ustvarili prav čudovite voščilnice. Prostovoljke in prostovoljci programa Starejši za starejše so z njimi razveseljevali starejše občane na svojih obiskih v predprazničnem času.

PREDSTAVITEV NA ŠMARTNOVANJU

Družabni utrip občine, prireditve, ki je potekala v okviru Šmartnovanja, je za Društvo upokojencev Šmartno pomenila priložnost, da se predstavimo in medse povabimo nove člane. Na stojnici smo dali največji poudarek predstavitvi Informativni

točki za starejše, projektu Starejši za starejše in športnim ter izletniškim aktivnostim. Povezovalec prireditve g. Konrad Pižorn je po navodilih naše predsednice Milene Mrzel lepo povzel vse naše dejavnosti. Bilo je veliko društev, ki so se predstavljala, a žal je bil čas prireditve zelo omejen, da bi številni obiskovalci lahko поблиže spoznali vse predstavljene aktivnosti. Veseli smo, da smo bili del dobre družbe lokalnih društev in upamo, da je naša prepoznavnost sedaj za kanček večja.

Novice iz Knjižnice Litija

Avtorica članka: Aleksandra Mavretič

PRIBLIŽEVANJA S TILNOM ARTAČEM

Na druga Približevanja v letu 2024 smo povabili Tilna Artača. Artač je akademsko izobražen glasbenik. Junija 2007 je magistriral na zagrebški Akademiji za glasbo pri profesorju Valterju Dešpalju, glasbeno izobraževanje pa je nadaljeval na graški Akademiji za glasbo. Dosegel je kar nekaj uspehov na glasbenih tekmovanjih. Leta 2004 sta se s prijateljem Juretom Godlerjem v segmentu Minuta slave nedeljske oddaje Tistega lepega popoldneva predstavila z imitacijsko točko. Z njo sta napravila vtis na Saša Hribarja, ki ju je povabil v ekipo imitatorjev in ustvarjalcev Radia Ga Ga, pozneje pa še k sodelovanju pri televizijski oddaji HRI-bar. V njej je razvil svoj najprepoznavnejši lik – psihologinjo Ifigenijo. Spomladi 2016 je zmagal v tretji sezoni Znan obraz ima svoj glas. Od 19. septembra 2020 vodi oddajo Kaj dogaja? Leta 2012 je prejel Ježkovo nagrado. V Kulturni center Litija bo prišel v ponedeljek, 19. 2., ob 19. uri.

LITERARNI VEČER Z VINKOM MÖDERNDORFERJEM

Slovenski pisatelj, pesnik, dramatik, esejist, gledališki, radijski, filmski in televizijski režiser se je rodil leta 1958 v Celju. Po končani gimnaziji pedagoške smeri je študiral na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT), na kateri je diplomiral leta 1982 iz gledališke in radijske režije s predstavo Snubač A. P. Čehova. Leta 2022 je izšla obsežna monografija Gledališče Möderndorfer (1216 strani). V njej se avtor posveča

106 uprizoritvam, ki jih je režijsko zasnoval v dobrih štirih desetletjih režijskega ustvarjanja, od svoje prve režije leta 1980 v Eksperimentalnem gledališču Glej do krstne uprizoritve opere Samorod leta 2021. Je prejemnik številnih nagrad za literaturo in režijo, nekaj let je bil predsednik Upravnega odbora Prešernovega sklada. Srečanje z osrednjim gostom meseca kulture bo v Knjižnici Litija v torek, 20. 2., ob 19. uri.

PIŽAMA PRIPOVEDUJE – BOŠTJAN GORENC PIŽAMA

Boštjan Gorenc (vzdevek Pižama), slovenski podcaster, pisatelj, komik, igralec, raper in prevajalec bo v Kulturnem centru Litija pripravil pravljčni pripovedovalski večer. Gorenc je posnel več rap pesmi, ob 75-letnici RTV Slovenija je izšla njegova pesem Praznik slovenske besede. Od leta 1998 je sodeloval tudi v Imprologi in Improklubu v KUD France Prešeren. Leta 2014 je začel nastopati s celovečerno stand up komedijo Petdeset odenkov njive. Kot prevajalec se ukvarja predvsem z otroško in fantazijsko literaturo. Med drugim je prevedel serijo knjig Kapitan Gatnik in fantazijske Pesem ledu in ognja ter Dobra znamenja. Leta 2016 je izdal svoj književni prvenec sLOL-venski klasiki 1. Pižama bo pripravil pravljčni večer v Kulturnem centru Litija v torek,

27. 2., ob 18. uri. Vstopnice so na voljo v KC Litija.

ODPRTJE KNJIŽNICE SEMEN

Lani jeseni smo v osrednji knjižnici v Litiji pripravili kotichek za knjižnico semen. Vse je pripravljeno, da knjižnica spomladi tudi zaživi. Odprtje bomo popestrili s predavanjem poznavalke vrtnih rastlin in voditeljice oddaje Vrčičkanje z Metko in Tino. Metka Ternjak Gomboc bo predavala v četrtek, 29. 2., ob 19. uri v Knjižnici Litija.

Društvo LILA

Avtorica članka: Gabrijela Hauptman

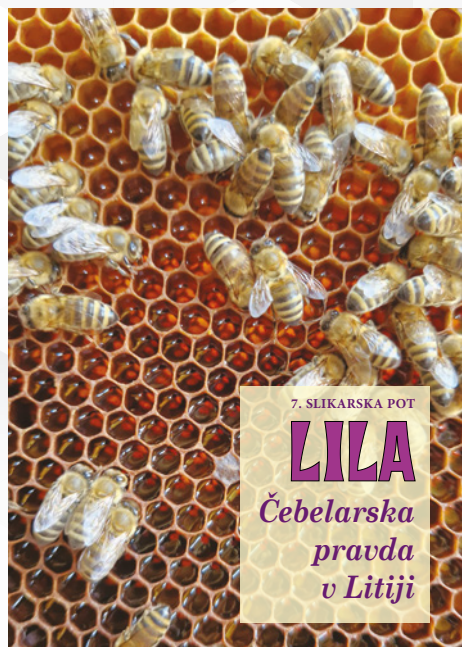
DRUŠTVO LILA IN DRŽAVNI LIKOVNI NATEČAJ JSKD »POLNOST PRAZNINE«

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD) je v letu 2023 razpisal 9. državno tematsko razstavo z naslovom Polnost praznine z namenom spodbujanja, razmišljanja in nadgrajevanja znanja za nastanek likovnih del na izbrano tematiko. Razpis poteka na območnem, regijskem in državnem nivoju in je bienalen – na dve leti. Posamezni člani Društva Litijski likovni atelje (LILA) so se v okviru JSKD izpostave Litija aktivno odzvali na razpis. Najprej so v juniju 2023 poslušali predavanje o tematiki razpisa, ki ga je izvedel akademski slikar Janez Zalaznik (JSKD) v organizaciji Darka Vidica – JSKD, izpostava Litija. Med poletjem so člani individualno ustvarjali na podano tematiko in svoja dela 9. oktobra 2023 skupaj z izpostavamama JSKD Zagorje in Trbovlje razstavili na območni razstavi v Zagorju. Tam je prispela likovna dela komentirala območna selektorica razpisa, dr. Vida Slađana Mitrović, akademska slikarska in profesorica likovne umetnosti, ki je izbrala kar pet likovnih del članov Društva Lila: tri slike (Gabrijela Hauptman, Jelka Jantol, Marija Urankar Murn) ter dve foto-

grafiji (Necj Jogan, Rosana Maček). Teh pet izbranih del je bilo uvrščenih na regijsko razstavo dne 16. 11. 2023 v Stični, kamor so se uvrstila dela iz naslednjih območnih izpostav osrednje Slovenije: Cerknica, Ivančna Gorica, Kočevje, Litija, Ljubljana, Ljubljana okolica, Logatec, Ribnica, Trbovlje, Vrhnika in Zagorje ob Savi. Vsi razstavljalci so prejeli srebrna priznanja. V letu 2024 bo državni selektor pregledal razstavljena dela po vsej Sloveniji, na vseh desetih regijskih razstavah (vključno s Stično), in bo izbral dela za državno razstavo JSKD (v juniju 2024); le-ta pa bodo prejela zlata priznanja.

KATALOG LILA – 7. SLIKARSKA POT: ČEBELARSKA PRAVDA V LITIJU

Društvo Lila ima razvejano dejavnost. Poleg primarne slikarske dejavnosti za odrasle in otroke ima še fotografsko in literarno sekcijo. Že sedmo leto pa izvaja projekt, ki povezuje njeno celotno dejavnost, in to je izdaja kataloga Slikarska pot LILA. Vsako leto posveti tematiki, ki je pomembna za občino in širše, in jo oplemeniti s svojo dvajsetletno umetniško dejavnostjo. V letu 2023 so se posvetili spominu in opominu na prvo čebelarstvo pravdo v Litiji. V katalogu so prikazani različni vidiki tako pravde kot pomena čebel, ohranjanja narave, zdravja, oplemeniteni s strokovnimi, literarnimi in likovnimi prispevki članov Lila, čebelarskih društev in posameznikov. V strokovnem delu kataloga najprej dr. Tina Šušteršič, Mestni muzej Litija, v dveh člankih z naslovoma Čebelarstvo pravda: prva ekološka katastrofa na

Slovenskem in Zapisi o odmevni Čebelarski pravdi in topilnici v Litiji prikazuje razmere v Litiji na tem področju pred 100 leti in prvo ekološko zmago.

Predsednik Čebelarskega društva Litija, Srečo Rozina, predstavi Čebelarstvo pravdo v Litiji, ki danes šteje 130 članov, deluje pa že več kot sto let; ustanovljeno je bilo 12. decembra 1921 in takrat štel 38 članov. Kot navaja, so leta 1921 skoraj vsi litijski in oko-

liški čebelarji ostali brez čebel zaradi topilnice svinca, zato so sklenili, da je potrebno temu narediti konec, in uspelo jim je. Čebelarje danes povezuje predvsem ljubezen do čebel, zato lepo skrbijo zanje in so ponosni nasledniki svojih ustanoviteljev. V nadaljevanju strokovnega dela prof. dr. Necj Jogan, član Društva Lila, v dveh strokovnih člankih z naslovoma Medovite rastline in Opraševanje in opraševalci osvetljuje tematiko skozi oči botanika. V katalogu najdemo tudi nekaj domačih ljudskih receptov z medom in prikaz uporabe medu v ljudskem zdravilstvu. Pomemben del kataloga so zapisi s terena kot intervjuji s posameznimi čebelarji, ki so jih opravili člani Lila, prek katerih se približamo duši čebelarjev in spoznamo, zakaj jim čebelarstvo tako veliko pomeni ter kako in zakaj nadaljujejo tradicijo.

Celoten katalog krasijo likovna dela in fotografije odraslih članov Lila z Ekstempora 2023 (več likovnih društev), slike z otroškega Ekstempora 2023, botanične ilustracije ter fotografije čebeljakov. Katalog popestrijo pesmi, haikuji, zgodbe – prav vse v njem je prežeto s čebelarstvom in čebelami, rastlinami, ekologijo ter življenjem nekoč in danes. Katalog je oplemeniten s fotografskim arhivom Mestnega muzeja Litija, Društva Lila, zasebnega arhiva čebelarjev iz občine Litija in občine Šmartno pri Litiji. Izdalo ga je Društvo Lila (november 2023), izdajo pa so omogočili Društvo Lila, Občina Litija, Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Ol Litija. Širši javnosti je bil katalog predstavljen na javni prireditvi v Mestnem muzeju Litija 29. novembra 2023, kjer je bila hkrati ob kulturnem programu (Glasbena šola Litija - Šmartno) postavljena tudi razstava fotografij čebeljakov. Prireditvi, ki jo je vodila in povezovala predsednica Društva Lila, Jelka Jantol, je popestrilo druženje s predstavniki občin in društev, Društva Lila, čebelarjev in številnih ostalih gostov. Predsednica se je zahvalila vsem sodelujočim pri nastajanju kataloga, ki ga je možno kupiti v Društvu Lila.

Lilin vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

Lila je v novih prostorih (KGZ Litija – Valvazor); selitev, urejanje, ustvarjanje! Veselimo se novih umetniških izzivov!

Odpri smo dve novi razstavi – v Kulturnem centru Litija si lahko ogledate razstavo akvarelov, v Mestnem muzeju Litija pa razstavo botaničnih ilustracij.

Sodelovali smo na več prireditvah. Na medgeneracijskem druženju v občini Šmartno pri Litiji, ki je bilo v Javorju, društvo Lila je ustvarjalo poslikavo obraza; na prireditvi Šmartnovanje – prireditvi ob občinskem prazniku Občine Šmartno pri Litiji – se je Lila predstavila z likovnimi deli in organizirala praktično delavnico slikanja v različnih slikarskih tehnikah.

Naši člani sekcije Lila piše so se udeležili jubilejne, že 20. po vrsti, prireditve Jesenske misli v Zagorju ob Savi. Svoja dela so predstavile: Joža Ocepek, Magda Groznik, Nevenka Jeras, Marjeta Mlakar Agrež in Jelka Jantol.

V novembru 2023 so se pričele delavnice kreativnega pisanja z mentorico Stanko Hrastelj.

Leto smo zaključili z veliko dogodki in aktivnostmi.

V Mestnem muzeju Litija smo imeli pred polno dvorano obiskovalcev predstavitev kataloga Čebelarstvo pravda v Litiji. Sočasno smo odprli tudi fotografsko razstavo čebeljakov in čebelarjev v litijski in šmarnski občini.

V petek, 1. 12. 2023, smo za Ta veseli dan kulture v sodelovanju s Knjižnico Litija odprli razstavo ilustracij, nastalih na delavnicah z mentorico Ireno Režek. Razstavo smo popestrili z literarnim večerom, na katerem so člani sekcije Lila piše predstavili haikuje, ki so nastajali pod mentorskim vodstvom pisateljice Stanke Hrastelj. Člani so se predstavili tudi s poezijo za otroke, glasbenik Marko Krebs pa je na harmoniki zaigral nekaj prijetnih skladb.

Naša dejavnost je zaživela v novih prostorih. V petek, 8. 12. 2023, smo v stavbi KGZ Litija odprli nove prostore društva Lila. Pripravili smo priložnostno razstavo in se zahvalili za pomoč ob odpravljanju posledic poplav, ki so povsem uničile nekdanje prostore našega društva v KC Litija.

Članica društva je z otroki 7. a razreda OŠ Gradec vodila delavnico poslikave pručk in lesenih okraskov. Navkljub velikim težavam zaradi lanskih avgustovskih poplav je društvo realiziralo načrtovani program in še kakšno dejavnost več. Povečalo se je tudi število članov. Društvo že načrtuje pestre dejavnosti za leto 2024.

Prijazno vabljeni, da se nam pridružite.

Novo leto za šmarske tamburaše

Avtorica članka: Nataša Zavšek Vidic

Leto 2023 se je za šmarske tamburaše končalo zelo uspešno, saj so poleg rednih nastopov obeležili 40 let aktivnega delovanja z velikim koncertom in hkrati odprtjem Festivala Bogenšperk na domačem gradu.

Tamburaši so v lanskem letu nastopili kar osemnajstkrat, tako v domačem Šmartnem kot drugod po Sloveniji, potepali so se tudi v avstrijsko-koroškem Pliberku s folklorno skupino Javorje in društvom LAZ. Udeležili so se regijskega srečanja tamburašev v Ajdovščini in državnega srečanja v Rogaški Slatini, kjer so vnovič potrdili svoj zlati lesk. Poleg že omenjenega letnega koncerta na gradu Bogenšperk, ki je bil v znamenju dolgoletnega aktivnega delovanja, so pripravili tudi tradicionalni novembrski Latino Martini, ki je zasijal v rockovski preobleki. Tamburaštvo so zastopali na zaključnem koncertu Glasbene šole Litija - Šmartno in Glasbene šole Trbovlje, na nacionalni televiziji v oddaji Dobro jutro, na zaključni prireditvi pohoda Od Litije do Čateža in na domačem novembrskem Šmartnovanju.

V novo leto so že vstopili s prvim samostojnim božično-novoletnim nastopom v cerkvi sv. Petra v Radovljici, kjer jih je gostil nekdanji

šmarski kaplan Andrej Župan. Obiskovalci so tamburaše nagrajevali s toplimi in bučnimi aplavzi, ki so nastopajoče vzpodbudili, da so program podaljšali z dodatnimi skladbami.

Še posebej smo ponosni na našo pomlajeno skupino Trzalica, ki jo sestavlja devet nadebudnih tamburašev in si svoje tamburaške izkušnje že pridno nabira z nastopi in vajami v orkestru. Želimo jim veliko vztrajnosti in dobre volje na njihovi poti! Z odprtimi rokami pričakujemo nove izzive in projekte v novem letu, s skupnimi močmi in dobro voljo jih bomo zagotovo uspešno premagali.

Razvojni center Srca Slovenije

**S SPODBUJANJEM RAZVOJA KOMPETENC STAREJŠIH
GRADIMO MOST MED GENERACIJAMI**

Avtorica članka: Anita Molka

Na Razvojnem centru Srca Slovenije izvajamo več projektov, ki naslavlajo starejše. Dva izmed njih sta Digital Generations, ki spodbuja digitalno ustvarjalnost, ter Flower, ki naslavlja kompetence, povezane z naravo. V okviru obeh smo v zadnjih mesecih izvedli pet delavnic, ki so bile zelo dobro sprejete med udeleženci in se bodo nadaljevale tudi v letu 2024.

Projekt Digital Generations se približuje koncu in skupaj s partnerji smo že pripravili končni izdelek v obliki priročnika za mlade Metodologija treninga in mentorstva za spodbujanje digitalne ustvarjalnosti starejših. Skozi projekt smo usposobili mlade za učenje starejših na dveh treningih v tujini, ki so nato v lokalnem okolju izvedli tri delavnice – **učenje uporabe digitalnih orodij s pomočjo pametnih telefonov**. Z delavnicami smo pričeli v juniju in iskreno se zahvaljujemo **Društvu upokojencev Litija**, kjer smo izvedli prvi dve delavnici s šestimi udeleženci na vsaki od njih. Vodila ju je **Brigita Ulčar**, ki se je udeležila tudi treninga za mlade v Atenah. Zadnjo delavnico prvega sklopa smo izvedli 26. 10. 2023 v prostorih knjižnice v Šmartnem pri Litiji, in sicer s 16 člani **Društva upokojencev Šmartno pri Litiji**. Izvajanju se je tokrat pridružila tudi **Barbara Hauptman**, ki se je udeležila treninga za mlade v Španiji. Navdihujoče je bilo opazovati udeležence, kako so spoznavali različne aplikacije in se z njimi spopadli s polno vnemo. Skupaj smo ustvarili lepe trenutke in starejše naučili novih spretnosti, ki jim bodo omogočile boljše povezovanje s prijatelji in sorodniki.

20. 11. 2023 smo pričeli z izvajanjem delavnic iz drugega sklopa, v katerem je poudarek na **spodbujanju digitalne ustvarjalnosti**, pri kateri starejšim pomagamo pri ustvarjalnem procesu ter jim nudimo podporo in mentorstvo. 14 članov **Društva upokojencev Šmartno pri Litiji** je tokrat ustvarjalo božično-novoletne voščilnice, ki jih bodo lahko poslali kot sporočilo preko telefona ali po elektronski pošti. Naslednja ustvarjalna delavnica je bila ponovno v Šmartnem pri Litiji, in sicer 8. 1. 2024. Prav tako v januarju je bila ena delavnica izvedena tudi v Lukovici.

Predstavitve dobrih praks za izvajanje aktivnosti v naravi v Domu Tisje

V okviru projekta **Flower** smo v preteklih mesecih skupaj s partnerji identificirali **dobre evropske prakse, ki spodbujajo aktivnosti v naravi za starejše**. Cilj je izboljšati njihovo socialno vključenost, dobro počutje in zdravje. Izvedli smo več delavnic s starejšimi in njihovimi formalnimi ter neformalnimi oskrbovalci. Obiskali smo tudi Dom Tisje v Litiji, kjer smo stanovalcem in nekaterim zaposlenim predstavili šest dobrih praks, ki spodbujajo aktivnosti v naravi, in se z njimi pogovarjali o njihovih željah ter o tem, kaj jim je všeč pri predstavljenih dobrih praksah in kje vidijo ovire. Narava ima resnično zdravilno moč in že sam pogovor o tem ter obujanje spominov sta prinesla nasmeh na obraz vseh udeležencev. Preko VR-očal smo jih nato tudi virtualno popeljali v naravo na vse konce sveta – med kengurije, slapove, na morje in v hribe. Starejši so bili navdušeni, predvsem pa gre za odlično rešitev za vse, ki so gibalno ovirani. Hvala Domu Tisje za prijetno druženje, vse predloge in navdihujoče zgodbe. V Srcu Slovenije bomo v letu 2024 izvedli več delavnic v naravi za starejše ter njihove formalne in neformalne oskrbovalce. Veselimo se nadaljnega sodelovanja in ustvarjanja novih priložnosti za naše starejše generacije.

Spremljajte prihodnje aktivnosti projekta Digital Generations preko naše Facebook in Instagram strani ter obiščite spletno stran projekta. Več o projektu FLOWER pa si preberite na spletni strani <https://flowerproject.eu/>. Za več informacij nas kontaktirajte na anita.molka@razvoj.si ali 01 896 27 10.

KREPITEV MALIH IN SREDNJE VELIKIH PODJETIJ IZ TURISTIČNEGA SEKTORJA

Avtorica članka: Jasna Presečki

Krepitev malih in srednje velikih podjetij iz turističnega sektorja **Projekt ST3ER** (*Krepitev dvojnega prehoda – okoljskega in digitalnega – za večjo odpornost v turizmu z uporabo izkustvenega gospodarstva*) **podpira turizem in ustvarjalna mala in srednje velika podjetja** pri razvoju digitalnih in zelenih inovacijskih projektov v petih državah EU ter **krepi njihovo sposobnost za doseganje večje odpornosti in trajnosti**.

Koordinator triletnega projekta je Irski partner Údarás na Gaeltachta. Projekt je sofinanciran s strani Evropske unije, in sicer Evropskega sveta za inovacije ter Izvajalske agencije za mala in srednje velika podjetja (EISMEA).

Projekt je del celostne strategije okrevanja po COVID-19. Z njim **želimo nuditi potrebno podporo malim in srednjim podjetjem (MSP-jem) v njihovih prizadevanjih v smeri dvojnega prehoda**, skladno z dokumentom Evropske komisije, t. i. Pot tranzicije v turizmu (*Tourism Transition Pathway*). S projektom si prizadevamo pospešiti **okrevanje turističnega ekosistema v lokalnem okolju** z zagotavljanjem **podpore digitalni in zeleni preobrazbi** turističnih podjetij ter s **spodbujanjem inovacij, odpornosti, trajnosti** in kakovosti vzdolž turistične vrednostne verige.

Poleg Údarás na Gaeltachta, ki je vodilni partner in koordinator iz Irske, v projektu sodeluje še pet drugih partnerjev iz petih držav članic EU:

Razvojni center SRCA Slovenije (Slovenija),

WestBIC (Irska),

CEEI Báhia de Cádiz (Španija),

Znanstveno-raziskovalni park Univerze v Portu (Portugalska) in Creative Business Network (Danska).

24. in 25. oktobra je bil na Irskem organiziran prvi partnerski sestanek, na katerem smo **zastavili korake za uspešno izvedbo projekta in organizirali prvo delavnico za deležnike**

turističnega sektorja. Slednja je bila za nas izjemno pomembna, saj smo pridobili vpogled v aktualne izzive, ki omejujejo turistične MSP-je pri nadgradnji njihovih trajnostnih modelov. Pridobljene informacije predstavljajo izhodišče za izvedbo šestmesečnega pospeševalnega programa za MSP-je, spodbujanje izmenjave najboljših praks, delitev in prenos znanja.

Direktor podjetja Údarás na Gaeltachta je izpostavil vlogo ustvarjalnih in inovativnih kompetenc pri doseganju uspeha v zelenem in digitalnem prehodu: »*Takšne vrste strokovnih znanj in izkušenj igrajo ključno vlogo pri ustvarjanju radikalnih novih rešitev za kompleksne družbene izzive. Za doseganje le-teh v turistični industriji je na ravni MSP-jev potreben celovit pristop in ustvarjalne kompetence.*«

Skupni proračun projekta znaša 3,2 milijona evrov, od tega je za financiranje MSP-jem namenjenih 1,96 milijona evrov. **Cilj je podpreti 72 inovacijskih projektov, za katere bosta pripravljena dva javna poziva s tremi različnimi tematikami oziroma kategorijami financiranja.**

Dodatne informacije so na voljo na spletni strani projekta: www.st3er.eu.

KAKO TRAJNOST DESTINACIJE »SRCE SLOVENIJE – LITIJA IN ŠMARTNO PRI LITJI« VIDIJO OBČANI IN TURISTIČNO GOSPODARSTVO

Avtorica članka: Jasna Presečki

Turizem se na globalni ravni sooča s precejšnjimi izzivi, zato je prisotna vse večja težnja k razvoju trajnostnega turizma, še posebej v Evropi.

Občini Litija in Šmartno pri Litiji sta leta 2018 s skupnimi prizadevanji uspešno izpolnili prve zahteve trajnostnega razvoja, ki jih za destinacije opredeljuje Zelena shema slovenskega turizma. Pridobili sta naziv »**Destinacija Srce Slovenije – Litija in Šmartno pri Litiji**« in postali ponosni nosilki znaka »**Slovenia Green Bronze**«. Z nadaljnjimi koraki pri razvoju turizma pa si prizadevata postati bolj prepoznavni kot trajnostna destinacija, zanimiva tako za slovenske kot tudi tuje obiskovalce in turiste.

S tem namenom smo letos pričeli **spremljati mnenja naših občanov in turističnega gospodarstva o trajnosti in vplivu turizma v naši destinaciji**. Zbiranje je potekalo s pomočjo standardiziranega anketnega vprašalnika, ki smo ga razdeljevali osebno med posameznike, pošiljali preko elektronske pošte ter spletnih strani in družbenih omrežij, da bi pridobili čim večje število odgovorov.

Med občani smo zbrali 274 anket, od katerih je bilo v celoti izpolnjenih 108. S strani turističnega gospodarstva je bilo izpolnjenih 94 anket, od tega 22 v celoti. Z analizo smo pridobili zgornje rezultate.

RAZVOJNI CENTER SRCA SLOVENIJE

DEVELOPMENT CENTRE
OF THE HEART OF SLOVENIA

Kaj o destinaciji menijo občani?

Med prebivalci destinacije so v največji meri k anketiranju pristopile ženske, kar 64 %, največ anketirancev, 45 %, pa je bilo starih do 24 let.

Med anketiranimi je bilo **18 % takšnih, ki so neposredno ali posredno odvisni od turizma v destinaciji**.

Anketiranci so v 60 % zadovoljni z delom organizacije, ki skrbi za razvoj turizma v destinaciji. 25 % jih meni, da so dovolj dobro obveščeni o samem razvoju turizma, večinoma pa so bili neopredeljeni (36 %). 25 % odstotkov prebivalcev meni, da imajo možnosti za sodelovanje pri načrtovanju razvoja turizma v destinaciji, medtem ko jih je 31 % ostalo neopredeljenih.

Anketiranci so v največji meri (48 %) ostali neopredeljeni, da pozitivni učinki turizma odtehtajo negativne, so pa v največji meri (79 %) mnenja, da v visoki sezoni število turistov ni niti previsoko niti moteče. 57 % jih meni, da zaradi turizma destinacija ne ponuja večjega spektra storitev, kot so trgovine, zdravstvene storitve idr. So pa prevladujočega mnenja (52 %), da jim turizem omogoča kvali-

tetnejše preživljanje prostega časa zaradi prireditev in možnosti za rekreacijo.

Več kot polovica občanov meni, da zaradi turizma niso okrnjene zdravstvene razmere, da se niso povišali življenjski stroški in cene nepremičnin, da le-ta ne povzročata prekomernega onesnaževanja in ne ustvarja prometnih težav ali drugih varnostnih težav.

V 53 % menijo, da se v destinaciji skrbi za ohranjanje narave in kulture (66 %). 54 % jih meni, da ima lokalna skupnost koristi od turizma, prav tako jih več kot polovica opaža, da se v destinaciji razvijajo in spodbujajo zeleni turistični pristopi.

Kako je z destinacijo zadovoljno turistično gospodarstvo?

Ankete so pokazale, da se turistični ponudniki v največji meri ukvarjajo z gostinskimi dejavnostmi (33 %), sledijo ponudniki nastanitve (23 %), najmanj pa je ponudnikov rekreacijskih aktivnosti (20 %). Anketiranci se v povprečju s svojo dejavnostjo ukvarjajo že 16,5 let, kar nakazuje na dolgo tradicijo in poslovno uspešnost.

Turistično gospodarstvo smo povprašali tudi o trendih zaposlovanja in ugotovili, da se na letni ravni redno zaposli do 1 osebo, za sezonska začasna dela pa od 2 do 3 osebe.

Uspeh destinacije, kako uresničuje trajnostne prakse, ni odvisen le od občin, lokalnih turističnih organizacij in drugih javnih institucij, ampak tudi od njihovega udejanjanja s strani lokalnega turističnega gospodarstva. Iz tega razloga smo jih povprašali tudi o trajnostnih praksah v lastnih podjetjih in ugotovili, da v 62 % spremljajo porabo električne energije, pri tem jih več kot polovica uvaja ukrepe za zmanjševanje njene porabe, 45 % pa se že poslužuje obnovljivih virov energije. 62 % jih spremlja porabo vode, 41 % pa izvaja tudi ukrepe za zmanjševanje njene porabe in reciklira odpadno vodo. Ugotavljamo, da se turistično

gospodarstvo v največji meri zaveda pomena ločevanja odpadkov in zmanjševanja količine odpadne hrane, saj jih to počne kar 79 %. V 45 % uporabljajo in uvajajo okolju prijazne izdelke ter spodbujajo goste k varčevanju z energijo, vodo in zmanjševanju odpadkov. V kar 66 % spodbujajo goste k pitju vode iz pipe ter v 69 % dajejo prednost lokalnim pridelovalcem in proizvajalcem.

Kljub spodbudnim informacijam pa pri turističnem gospodarstvu opažamo pomanjkanje politike in dokumentov načrtovanja in rednega spremljanja rezultatov aktivnosti, ki prispevajo k trajnosti, pravilnikov plačne politike, napredovanj in disciplinskih postopkov za zaposlene. Ugotavljamo tudi, da redko izobražujejo zaposlene o trajnostnih tematikah in se ne čutijo dovolj informirane o možnostih za pridobitev različnih trajnostnih certifikatov.

Iz analize podatkov smo prišli tudi do spodbudnih podatkov, ki nakazujejo, da si **tako turistično gospodarstvo kot tudi prebivalci destinacije Srca Slovenije Litija - Šmartno pri Litiji želijo večjega turističnega obiska, ki ga vidijo kot ekonomsko in kulturno priložnost.** Glede na, zaenkrat še, skromnejše število turističnih obiskov si bomo v prihodnje skupaj prizadevali k nadaljnjemu turističnemu razvoju in promociji destinacije, pri tem pa še naprej spodbujali trajnostne prakse v turizmu, da bi zavarovali našo naravno in kulturno dediščino.

**Co-funded by
the European Union**

S ŠMARSKIMI UČENCI SMO SPLETALI SLAMNATE KITE

Avtorica članka: Mija Bokal

Učenci 7. in 8. razreda OŠ Šmartno pri Litiji so na rokodelski delavnici, ki smo jo v petek, 8. 12. 2023, zanje organizirali na Razvojnem centru Srca Slovenije skupaj s KUD Fran Maselj Podlimbarski, spletali svoje zapestnice iz slamnatih kit. Bili so prav spretni!

Uvodoma so spoznali rokodelstvo Srca Slovenije in še podrobneje slamninarstvo, ki se je kot rokodelska panoga izdelovanja slamnikov in cekarjev iz pletenih slamnatih kit med 18. in 20. stoletjem uvrščala v vrh rokodelskih dejavnosti na Slovenskem. V širši okolici Domžal, kjer je v zlati dobi delovalo kar pet slamninarskih tovarn, so se z dodatno dejavnostjo pletenja slamnatih kit preživljale mnoge kmečke družine. Danes je dejavnost že skoraj zamrla, kot pomembno kulturno dediščino pa jo ohranjajo pletilje v KUD Fran Maselj Podlimbarski iz Krašnje pri Lukovici.

Učenci so na rokodelski delavnici spoznali postopek priprave slame, ki je primerna za takšne kite, načine spletnja kit s štirimi in sedmimi slamicami ter različne slamnate izdelke, ki so jih gospe prinesle s seboj. Najspretnješi so uspeli v času, ki jim je bil na voljo, izdelati svoje zapestnice.

Delavnica je potekala v okviru letnega programa Konzorcija vrtcev in šol Srca Slovenije, v katerem sodeluje tudi OŠ Šmartno pri Litiji. Program sofinancirajo občine Razvojnega partnerstva središča Slovenije.

Foto: Brigita Lindič, Mija Bokal

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

V OKVIRU TOČKE ZA STAREJŠE IZVEDENA PREDAVANJE IN DELAVNICA O SLADKORNI BOLEZNI

RAZVOJNI CENTER
SRCA SLOVENIJE

Avtorica članka: Anita Molka

V torek, 28. novembra 2023, smo v prostorih Občine Litija v okviru LAS projekta **Točka za starejše** izvedli predavanje in delavnico o diabetesu ali sladkorni bolezni. Partner projekta je tudi **Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji**. Dogodek je vodil **Zavod Oreli** iz Kamnika, v sodelovanju z **Društvom diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji** ter **Centrom za krepitev zdravja**, ki deluje pod okriljem Zdravstvenega doma Litija.

Prisotne sta pozdravili **Anita Molka**, vodja LAS projekta Točka za starejše, in **Lijana Lovše**, podžupanja Občine Litija ter koordinatorka Točke za starejše v Litiji. 22 udeležencem je **Martina Ozimek** iz Zavoda Oreli predstavila osnovne informacije o diabetesu. Poudarila je, kako zelo pomembno je, da prepoznamo začetek bolezni, pri kateri so prvi znaki huda žeja, pogosto uriniranje in hujšanje. Takrat je potrebno obiskati zdravnika, upoštevati navodila, se poučiti o sladkorni bolezni, jesti uravnoteženo in zdravo prehrano, redno izvajati kontrole krvnega sladkorja (glukoze), nog, oči in krvnega tlaka, poskrbeti za kvalitetno spanje ter redno gibanje. Slišali smo tudi konkreten primer življenja s sladkorno boleznijo, članice **Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji**. Njihova predsednica **Mihaela Amršek** nas je navdihnila z opisom vseh aktivnosti, ki jih izvajajo.

Poslanstvo društva je informirati ljudi, tudi osnovnošolce 8. in 9. razreda v obeh občinah in dijake 2. letnika Gimnazije Litija, o nevarnosti sladkorne bolezni in posledicah le-te. Ozaveščajo, kako preprečiti njen nastanek in omogočiti osebam, ki že imajo sladkorno bolezen, bolj kakovostno, zdravo in polno življenje. Izvajajo meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, trigliceridov, holesterola in saturacije, strokovna predavanja, edukativna okrevanja in učne delavnice. Tedensko za svoje člane organizirajo pohode, telovadbo, plavanje in vadbo v bazenu, ustvarjalne delavnice in druženje. V njihove vrste ste lepo vabljeni novi člani, kontaktirajte pa jih lahko na drustvo.dia.litija@siol.net ali po telefonu na 031 777 153.

Neja Perič, vodja novoustanovljenega **Centra za krepitev zdravja**, je v zaključnem delu predstavila, kako s promocijo zdravja izobrazujejo posameznike in jim nudijo vse potrebne informacije, da lahko odgovorno prevzamejo nadzor nad svojim zdravjem in izbiro življenjskega sloga. Udeležencem je nato izmerila še krvni tlak in preverila raven glukoze ali krvnega sladkorja. Vabljeni, da obiščete Center za krepitev zdravja, ki izvaja zdravstveno vzgojo otrok in mladostnikov, vzgojo ustnega zdravja, aktivnosti za odrasle in individualna svetovanja. Potrebna je predhodna prijava preko elektronske pošte ckz@zd-litija.si ali preko telefona na 065 556 064.

Najbolj je bilo poudarjeno, kako zelo pomembno za zdravje ljudi sta gibanje ter raznovrstna in uravnotežena prehrana z manj maščob, sladkorja in soli. Diabetična prehrana je enaka kot zdrava prehrana, ki jo priporočajo vsem.

V okviru Točke za starejše so bile oziroma bodo v januarju in februarju 2024 izvedene še tri delavnice za splošno javnost, ki spodbujajo kakovostnejše življenje starejših, zato nas spremljajte. Za vsa vprašanja lahko pišete na anita.molka@razvoj.si ali nas pokličete na 01 896 27 10.

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014–2020. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za vsebino je odgovoren LAS Srce Slovenije.

V okviru LAS projekta »Točka za starejše« je za občane občin Šmartno pri Litiji in Litija pričela delovati svetovalna pisarna, ki nudi pomoč in podporo starejšim ter koordinira delo prostovoljcev. Starejši lahko povprašajo za nasvet in pomoč pristojnice, ki lahko starejše obiščejo tudi na domu. Nudijo pogovor, dostavo hrane, pomoč pri opravih, spremstvo, učenje uporabe računalnika, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev, ipd.

TOČKA ZA
STAREJŠE
LITIJ IN
ŠMARTNO PRI LITIJ

URADNE URE

Ponedeljek: od 9. do 11. ure (lokacija Litija)
Sreda: od 11. do 12. ure (lokacija Šmartno pri Litiji)
Sreda: od 15. do 17. ure (lokacija Litija)

KJE SMO

- Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji (Staretov trg 25, Šmartno pri Litiji)
- Občina Litija, Jerebova 14, Litija (2. nadstropje nasproti dvigala)

KONTAKT

Telefon: 064 251 737 (Šmartno pri Litiji) – po telefonu smo dosegljivi od ponedeljka do petka od 8. do 16. ure
E-naslov: starejsi.litjasmartno@gmail.com

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Mihaela Amršek, predsednica Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji, predstavlja aktivnosti, ki jih izvajajo.

Martina Ozimek iz Zavoda Oreli je predavala o sladkorni bolezni.

Neja Perič, vodja Centra za krepitev zdravja, je prisotnim izmerila raven sladkorja v krvi in krvni tlak..

Iz dela OZRK Litija

Avtorici članka: Danica Sveršina in Irena Videc

Delavnica TPO

Na povabilo Krajevne organizacije Rdečega križa Jevnica smo v sredo, 6. 12. 2023, v združenem domu v Jevnici organizirali delavnico temeljnih postopkov oživljanja z uporabo defibrilatorja. Delavnico s prikazom TPO je vodila ga. Aleksandra, dipl. med. sestra in licencirana predavateljica prve pomoči pri RKS.

Zbiranje hrane za ljudi v stiski v Lidlu

V sodelovanju s trgovino Lidl smo od 1. 12. 2023 do 6. 1. 2024 zbirali hrano z daljšim rokom uporabe in ostale potrebščine. Vsem, ki ste darovali, se najlepše zahvaljujemo! Zahvaljujemo pa se tudi trgovini Lidl za pomoč pri ustvarjanju boljšega sveta.

Božiček za en dan 2023

V vseslovenski dobrodelni projekt smo se tudi v preteklem letu vključili v Rdečem križu Litija. Projekt, ki riše nasmeh na obraz otrokom in starostnikom iz materialno in socialno šibkih okolij, je potekal že dvanajsto leto zapored. Dobrodelni Božički so napolnili škatle z raznimi potrebščinami, dobrotami, voščilnicami z dobrimi željami in lepimi mislimi. Starejši so bili ob razdelitvi daril presenečeni in veseli, z nasmehom na obrazu – tak pa je tudi moto prostovoljnega projekta BOŽIČEK ZA EN DAN – Majhna škatla za velik nasmeh.

Hvala vsem, ki ste postali Božički za en dan!

Poplave 2023

Slovenijo so v noči iz 3. na 4. avgust 2023 zajele najobilnejše padavine v zgodovini naše države, ki so povzročile poplavljanje rek, divjanje hudourniških voda in proženje plazov. Prostovoljci Rdečega križa Slovenije so na terenu z različnimi oblikami pomoči pomagali in oskrbeli približno 30 tisoč ljudi. Na pomoč so se nemudoma odzvala številna nacionalna društva Rdečega križa, Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca (IFRC), z donacijami, tako finančnimi kot materialnimi, so nam pomagala domača in tuja podjetja ter seveda ogromno posameznikov, ki so prispevali vsak po svojih najboljših močeh, bodisi s finančnimi transakcijami bodisi SMS sporočili. Velika hvala vsem skupaj.

Tudi na območju RKS OZ Litija je prišlo do poplav, in sicer na območjih krajevnih organizacij RK Jevnica, Kresnice, Litija L/D breg ter Sava. Nemudoma smo pristopili k pomoči ljudem na poplavljenih območjih. Bolničarji in prostovoljci so pripravili, odpeljali in razdelili preko 200 prehranskih paketov, pralni prašek, vodo, čistila. V skladišču na Maistrovi smo pomagali oskrbeti nekaj družin, ki so ostale brez vsega, z oblačili in obutvijo. S strani RKS smo prejeli več donacij, vodo, higienske pripomočke, čistila ter nekaj dodatne hrane.

Vlada Republike Slovenije je RKS in Slovenski karitas namenila 10 milijonov evrov za prvo humanitarno pomoč po poplavah (5 milijonov vsaki organizaciji). Vloge smo zbirali do 28. 8. 2023, skupno pa je bilo v Sloveniji prejetih več kot 8.500 vlog. Ker je bila to prva humanitarna pomoč, so vlagatelji za poplavljenost stanovanjsko etažo prejeli po 2.260,64 €, za klet pa 500,00 €.

Na RKS OZ Litija smo prejeli 229 vlog, ki jih je bilo potrebno vnesti v spletno aplikacijo do začetka sklicanih komisij. Prva komisija je bila sklicana že 30. 8. 2023. Vse komisije so bile na lgu, v Izobraževalnem centru UR-SZR, in so potekale cel dan. Zadnji pregled vlog, prejetih na RKS, pred izplačilom je potekal na sedežu RKS v Ljubljani v soboto, 9. 9. 2023, ko smo še enkrat pregledali vse prejete vloge. Naj še enkrat poudarimo, da vlog nismo obravnavali v Litiji, temveč so jih obravnavali člani komisij na lgu, komisije so bile sestavljene iz predstavnikov RKS, Slovenske karitas in predstavnikov nekaterih občin ljubljanske regije.

V septembru smo izvajali psihosocialno pomoč na terenu, na pomoč so nam priskočili prostovoljci iz RKS OZ Zagorje ob Savi. V mesecu oktobru smo na pobudo Rdečega križa Slovenije ponovno pripravili seznam oškodovancev, ki so imeli poplavljenost stanovanja, prejeli so dodatno pomoč v višini 500,00 €.

Javili smo se na razpis RKS za pridobitev vrednostnih kartic za trgovino Hofer. Kartice smo razdelili najbolj oškodovanim, predvsem tistim, ki so imeli poplavljenost stanovanjske etaže. Do konca leta smo se javili še na nekaj razpisov in pridobili dodatne kartice za Hofer, Mercator in Merkur. Vse prejete in razdeljene vrednostne kartice skrbno beležimo, prejemniki morajo prejem vrednostnih kartic potrditi s podpisom. Skupna vrednost razdeljenih kartic znaša preko 40.000,00 €.

V Krajevni skupnosti Sava so takoj po poplavah pričeli z akcijo zbiranja finančnih donacij za pomoč oškodovanim v poplavah v njihovi KS. Zbrana sredstva so v decembru prenesli na račun RKS OZ Litija. Konec leta so nam posredovali sezname oškodovanih ter zneske, ki jih v januarju nakazujemo oškodovancem.

Tudi v KORK Sava so v sodelovanju z RKS OZ Litija pričeli z zbiranjem finančnih sredstev za pomoč. Z zbranimi sredstvi se je kupilo belo tehniko ter pohištvo. V letošnjem letu bomo nadaljevali s pomočjo, saj se obnova uničenih stanovanj in hiš še vedno nadaljuje. Najbolj ranljivim pa bomo pomagali s finančno pomočjo pri plačilu stanovanjskih stroškov. Upamo, da se poplave takih razsežnosti ne ponovijo nikdar več in da ne bomo ob vsakem malo bolj obilnem deževju s strahom zrlji v nivo reke Save.

40 let VDC Zasavje

Avtorica članka: Urška Ostrožnik, mentorica v VDC Zasavje

6. 1. 1984 so zasavske občine Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ustanovile varstveno delovni center. V letu 2018 se nam je priključila tudi enota Litija. Spodaj je na kratko predstavljena zgodovina VDC-ja.

Prva nastanitev je bila v stari stanovanjski hiši v Zagorju. V prvem letu je v njej našlo prostor 21 odraslih oseb z intelektualno oviro. Po desetih letih je hiša postala premajhna, saj se je število uporabnikov podvojilo. Po 12 letih je v njej delalo že 75 uporabnikov, v novem tisočletju že 100. Za delo in za bivanje ni bilo več pogojev. V letu 1999 je ministrstvo potrdilo investicijski program za izgradnjo novega sodobnega objekta. V letu 2004 smo pričeli delovati v novem objektu. V letu 2009 smo staro hišo preuredili v prvo bivalno enoto, ki je postala dom sedmim stanovalcem. V letu 2015 smo odprli drugo bivalno enoto še za deset stanovalcev. V tem letu smo prejeli tudi drugi certifikat kakovosti E-Qalin. Ob zaključku leta 2017 smo tretjič zapored uspešno opravili zunanjo presojo kakovosti E-Qalin. V letu 2018 nam je po večletnem trudu uspela širitev storitve vodenja, varstva in zaposlitve pod posebnimi pogoji na enoto v Litiji. Kupili smo novo hišo za razširitev bivalnih kapacitet za sedem ljudi.

Uspešno smo izvajali evropski operaciji Novo rojstvo in Nasmeh za vse, ki dvigujeta kakovost življenja našim uporabnikom. Ob koncu leta smo imeli vključenih 143 uporabnikov, 28 jih je v naših bivalnih kapacitetah tudi bivalo. Podpore jim je nudilo 48 redno zaposlenih in šest javnih delavcev. V letu 2019 smo po večletni vztrajnosti pridobili financiranje zdravstva za stanovalce. Uspešno smo se prijavi na razpis programa socialna vključenost 2022–2024. Začeli smo aktivnosti za projekt VIP (vključeno in povezano Zasavje), se prijavi na razpis LAS in z VDC Polž Maribor na pilotni projekt razvoja in preizkušnje podpornih storitev po ZSVI (zakon o socialnem vključevanju invalidov). Leto 2020 smo uspešno prilagodili epidemiji covid-19 in sledili skupaj postavljeni viziji VIP VDC Zasavje (Vključujoče, Inovativno, Povezano, Vztrajno Dosegamo Cilje) za dobro človeka in narave. Razširili smo enoto v Litiji za deset mest. V letu 2021 smo pridobili največjo investicijo v zadnjih 20 letih za izgradnjo prizidka h glavnemu objektu VDC. Dobili smo največje priznanje za inovativnost pri Gospodarski zbornici Slovenije za naš koncept VIP in sodelovali pri predlogih in realizaciji sistemskih sprememb na našem področju dela, ki bodo v praksi vpeljane v prihodnjih letih. V letu 2022 smo zgradili prizidek h glavnemu objektu. Kot prvi v Sloveniji smo začeli z novimi sistemskimi storitvami socialnega vključevanja, ki predstavljajo temelj vključujočega življenja odraslih oseb z intelektualno oviro po njihovi meri. V letu 2023 smo uspešno izvedli investicijo v samooskrbo z električno energijo in pridobili dodatna proračunska sredstva za nakup stanovanja v novo zgrajenem bloku. Ob zaključku leta 2023 smo pridobili peti certifikat kakovosti E-Qalin. Sedaj naš VDC šteje 56 redno zaposlenih, 150 uporabnikov, naše enote bivanja pa štejejo 32 uporabnikov, 35 uporabnikom nudimo podporne storitve. V enoti Litija imamo 26 uporabnikov. Prostora v dnevnih enotah je dovolj za nadaljnje vključitve, enote bivanja pa nujno potrebujejo več primernih stanovanj za neodvisnost bivanja odraslih oseb z intelektualno oviro.

Luč miru iz Betlehema 2023 – premostimo in razsvetlimo

Avtor članka: Filip Ferlan

9. decembra je v Linzu, v katedrali Linzer Mariendom, potekala ceremonija svetovnega sprejema Luči miru iz Betlehema, ki smo se je v okviru slovenske delegacije letos udeležili tudi litijski skavti.

S sodelovanjem pri sveti maši v Litiji smo luč uradno sprejeli in toplotno ter mir plamena ponesli v župnijo Šmartno in na podružnice. S tem smo postavili most in prižgali luč tam, kjer še ne gori. Hvala vsem za prostovoljne prispevke, še vedno lahko prek SMS sporočila s ključno besedo LUC5 ali LUC10 na 1919 darujete 5 ali 10 EUR v dobrodelne namene, in sicer za organizacijo dveh zimskih taborov za otroke, ki so jih ujme in poplave letošnjega poletja najbolj prizadele ter v Sklad sv. Lucije, ki je v osnovi namenjen pomoči ob zdravstvenih težavah in socialnih stiskah naših članov.

V okviru protokolarnih sprejemov sta uradna nosilca stega plamen miru in sporočilo poslanice ponesla tudi v občinski stavbi v Litiji in Šmartnem, v obe enoti Doma Tisje ter v VDC Litija. Hvala za tople sprejem.

Predstavitev zbirke pesmi Lindine pesmi iz duše avtorice Lidije Vidic

Avtor članka: Franc Meke

Dne 3. decembra 2023, na Prešernov rojstni dan, se je v kresniški športni dvorani predstavila Lidija Vidic s svojo zbirko pesmi.

Predstavitev je vodila mlada gledališka igralka Anja Novak v sodelovanju z MePZ Miha Vahen iz Jevnice, pod vodstvom Natalije Šuštar. Predstavitev je potekala v spontanem, prijetnem vzdušju z voditeljico in avtorico. Med njenimi pesmimi je glede na tematiko zapel zbor, v katerem sodeluje tudi Lidija. Nekatero pesmi so med poslušalci izzvale kar nekaj solza. Med programom je Lidija brez spremljave zapela pesem *Oj te mlinar*, ki je bila nagrajena z bučnim aplavzom.

Proti koncu je Lidija povabila na oder vse svoje prisotne sestre in brate in jih predstavila z dogodki iz mladih let, ob katerih nas je kar malo nasmejala.

V letu 2023 je imela Lidija kar nekaj izzivov; 5. maja je praznovala z možem zlato poroko, 3. avgusta je izdala svojo pesniško zbirko, 5. avgusta pa dosegla 70 let. Velik zalogaj.

Med publiko so se po končani prireditvi slišali sami presežniki: čudovito, nepozabno, neponovljivo, čarobno idr. Bravo, Lidija, za pogum, to si bo zapomnila vsa bližnja in daljna srenja še desetletja. Po končani prireditvi je bila pogostitev, ki so jo prisotni ocenili, da je bila tudi na ravni predstavitve.

Izdaja zbirke je bila v samozaložbi ožjih družinskih članov. Predstavitev pa so podprli: KUD Kresnice, KS Kresnice in Sašo Jovanovič, ki je pripravil sceno. Avtorica izdane knjige pesmi je zbrane prispevke za podeljene knjige udeležencem predstavitve (700 EUR) namenila oškodovancem poplav v Kresnicah.

Prednovoletno silvestrovanje v Višnjem Grmu

Avtor članka: Jaša Dolinšek Grošelj

Ob koncu prejšnjega koledarskega leta se je večina prebivalcev vasice Višnji grm dobro organizirala, zbrala skupaj ter nazdravila novemu letu.

A to druženje ni bilo kar tako. Nanj smo se namreč pripravljali kar mesec dni, saj smo naši vasi želeli pričarati pravo božično in novoletno vzdušje. Prostor nam je odstopil naš sosed in tako smo skupaj ustvarili novoletno dvorano. Dvorano smo seveda tudi lično

20

okrasili. Gostili smo se z odlično hrano ter uživali ob dobri pijači in glasbi. Za prav ta poseben večer pa so nam naše dobre vaške gospodinje spekle veliko sladkih dobrot, na kar smo zelo ponosni. Preizkusili smo tudi naše umetniške talente. In uspelo nam je. Oblikovali smo jaslice, ki so krasile zunanji hrib. A to še ni bilo vse, skupinica se nas je organizirala v dramski krožek ter sovaščane razveselila in v smeh spravila z avtorsko ljubezensko komedijo **Ljubezenski trikotnik**. Nadeli smo si celo umetniško ime »Wish grm«. Po dramski predstavi smo nadaljevali z zabavo, veliko smo plesali, se pogovarjali ter se predvsem veselili novega leta. Zelo smo veseli, da se lahko tako mala vas poveže v skupnost z velikim srcem ter se skupaj zabava ob lastnih kreacijah in dobrotah. Ta primer resnično dobre prakse medgeneracijskega sodelovanja želimo nadaljevati tudi v prihodnje.

Koledovanje v Šmartnem

Avtor članka: Uroš Pušnik

Pred tremi leti je šmarski župnik g. Marko Mohor Stegnar uvedel v Šmartnem lep in star ljudski običaj koledovanja. Začetek koledovanja sega v rimske čase, krščanstvo pa je kasneje koledovanje prevzelo in ga postavilo v čas med božičem in praznikom svetih treh kraljev. V Sloveniji je običaj koledovanja prisoten že več kot tri desetletja in poteka pod imenom Trikraljevska akcija ter pod okriljem Misijonskega središča Slovenije. Z zbranimi denarnimi sredstvi Misijonsko središče pomaga slovenskim misijonarjem širom sveta, ki s sredstvi pomagajo pri gradnjah in obnovah hiš, šol, vrtcev, zdravstvenih centrov, cerkva in cest, namenjajo sredstva za izobraževanje mladih, nabavljajo opremo za izobraževanje, delo itd.

V naši župniji so ekipo kolednikov sestavljali trije kralji, pridružili pa so se jim lahko tudi pastirčki in nosilci zvezde, ker pa so bili v naši župniji koledniki otroci, je imela vsaka skupina tudi svojega odraslega vodjo. Letos smo uradno pričeli koledniško pot v soboto, 30. decembra 2023, ko smo se zbrali na župnijskem dvorišču, kjer so se skupine opremile z zgibankami in koledniškimi nalepkami (20 + G + M + B + 24), župnik g. Marko M. Stegnar pa je podelil blagoslov za srečno in uspešno pot. V obdobju enega tedna so koledniške skupine obiskale kar največ hiš na začrtani poti v župniji in se na sam praznik svetih treh kraljev, 6. januarja 2024, udeležile sv. maše in skupnega zaključka ob koledovanju. V nagovoru je g. župnik izpostavil pot prvih treh kraljev in jo primerjal s pogumom, odrekanjem, dobroto in modrostjo mladih kolednikov, ki so te dni krožili po župniji. V mozaiku dobrote rastemo, saj smo tudi letos prispevali za projekte misijonarjev naš delež z zbranimi 6.561,38 EUR.

Letos je bilo v župniji 15 koledniških skupin, a zaradi velikosti župnije žal tudi letos niso bila obiskana vsa gospodinjstva. Nas pa veseli, da smo v treh letih uspeli obiskati vsaj vse vasi in zaselke. Brez pomoči usklajenih koordinatorjev Sare Bizant in Mihe Požuna, iznajdljivih vodij skupin, vztrajnih in prizadevnih otrok, predvsem pa vseh dobrotnikov ne bi bila akcija tako uspešna. Zato velik bog lonaj.

In nenazadnje naj bo voščilo in dobre želje iz besedila kolednikov, ki pravi: »Naj blagoslovi vas vse Gospod, naj bo srečna vaša pot, naj vas mir in pa veselje, skozi novo leto pelje!«

“Podjetje Kopit smo, iz Šmartnega, saj veš, v industrijski coni, tik ob obvoznici.”

“Ne, ne, ne delamo šraufov!”

V zadnjem obdobju smo se kar nekajkrat ob različnih priložnostih družili z mladimi iz našega okolja in na naše presenečenje sta bila zgornja stavka pogost odziv na odgovore osnovnošolcev, ko smo jih vprašali, če prepoznajo naše podjetje. Smo v lokalnem okolju res tako neprepoznavi ali za mlade morda le nezanimivi? Niti s prvimi, niti drugim razlogom se ne moremo sprijazniti.

Delo z mladimi in gradnja prepoznavnosti v lokalni skupnosti sta v prvem planu aktivnosti naše kadrovske službe. Z aktivnim sodelovanjem z lokalnimi osnovnimi šolami in podpiranjem razvoja mladih posameznikov želimo vzbuditi interes za poklice tehniške stroke, še posebno strojne smeri in s tem na nek način zgraditi most do potencialno bodočega kadra, posledično pa omogočiti razvoj dejavnosti ter ustvariti karijerne priložnosti

tako za mlade, kot tudi za tiste že delovno aktivne, ki se trenutno na delo vozijo v bolj oddaljene kraje.

S ponudbo štipendij, praktičnih usposabljanj, počitniškega dela in prvih zaposlitev želimo prispevati tudi k zmanjševanju vrzeli v spretnostih in nuditi priložnosti za hiter začetek kariere.

V svoje vrste vabimo tudi takšne, ki si želijo dela priučiti brez predhodnih izkušenj. Povsem odveč je strah pred računalniško krmiljenimi stroji, kajti v okviru našega internega usposabljanja se ima posameznik možnost spoznati s samimi osnovami posluževanja strojev in merilnih naprav ter kasneje to znanje tudi ustrezno nadgrajevati.

No, sprejmeš izziv in se pridružiš naši ekipi?

Avtorica: Ana Pušnik Preloogar

Kaj zares delamo, oz. v katerih industrijah smo prisotni?

Ne, ne izdelujemo “šraufov” in ne, tudi za avtomobilsko industrijo ne delamo. Komponente, ki jih izdelujemo, se uporabljajo za sestavo zavornih sistemov najhitrejših vlakov, opazite jih lahko na zobotehničnih napravah pri zobozdravniku ali pa na estetskem laserju pri dermatologu Male, a ključne merilne naprave v različnih robotih ter kmetijski mehanizaciji pa so tudi lahko skrite v ohišjih, izdelanih v naši proizvodnji. Skupni imenovalec: preciznost.

Zdaj veš.

POSTANI CNC OPERATER/KA

- Sprejmi izziv**
- Zažotovi si prihodnost**
- Prihrani pri vožnji in času**

Zaposlimo in izučimo!

www.kopit.si/zaposlitve

Preveri razpisne pogoje in se prijavi

Šmartno pri Litiji

#delajlokalno

Kašelj

Avtorica članka: Klavdija Grum, mag. farm.

Kašelj je refleksni mehanizem našega telesa, s katerim telo čisti dihalne poti. S sunkovitim izdihom zraka nam omogoča odstranitev odvečne sluzi in drugih dražečih snovi, ki zaidejo v dihalne poti. Najpogostejši vzrok kašlja so akutna okužba dihal, alergije, dražeče snovi (prah, dim), lahko pa je spremljevalni znak drugih bolezni, kot so astma, KOPB, GERB, srčno popuščanje, poškodba glasilk, kronično vnetje nosnih in obnosnih votlin, pljučna embolija, pljučni rak. Kašelj se lahko pojavi tudi kot neželeni učinek nekaterih zdravil. Pogost vzrok kroničnega kašlja je kajenje. Za zdravljenje akutnega kašlja so v lekarnah na voljo različna zdravila, prehranska dopolnila in zeliščni pripravki brez recepta v obliki sirupov, pastil, tablet, pršil in čajev.

Kako si lahko pomagamo sami?

Z zadostno hidracijo s toplimi napitki omogočimo, da se izsušena in vneta sluznica navlaži in se tako zmanjša draženje, gosta sluz se razredči in s tem olajša izkašljevanje. Poskrbimo tudi za zadostno vlažnost bivalnih prostorov.

Če je suh, dražeč, neproduktiven kašelj močan in moteč za bolnika, ga blažimo z zdravilnimi pripravki, ki z neposrednim delovanjem

MESTNE LEKARNE
Z zaupanjem

www.mestnelekarne.si

LEKARNA LITIJA
TRG SVOBODE 1. 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 9.00-19.30
SOBOTA 8.00-13.00

(01) 777 02 36
LEKARNA.LITIJA@MESTNELEKARNE.SI

na sluznico žrela zmanjšajo draženje in suhost. Druga možnost zdravljenja takšnega kašlja je z antitusiki, ki zavirajo refleks kašlja. Pri mokrem, produktivnem kašlju, pri katerem zaradi okužbe nastaja več sluzi, uporabljamo zdravilne pripravke in zdravila, ki redčijo sluz, spodbujajo in olajšajo izkašljevanje. Pomembno je, da redno

MESTNE LEKARNE
Z zaupanjem
www.mestnelekarne.si

LEKARNA NOVA LITIJA
PARTIZANSKA POT 8, 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 7.00-19.00
NEDELJA IN PRAZNIKI 9.00-12.00

(01) 777 02 41
LEKARNA.LITIJAZ@MESTNELEKARNE.SI

čistimo in izpiramo nos s fiziološko raztopino, saj zatekanje sluzi iz nosu v spodnja dihalna dodatno draži sluznico in nas sili na kašelj. Bolniki z refluxom želodčne kisline naj se zvečer izogibajo pitju čaja z limono in medom ter sladkim sirupom, saj le-ti povečajo izločanje želodčne kisline, kar težave zaradi refluksne bolezni še poslabša.

Kdaj k zdravniku?

Obisk pri zdravniku je potreben, če ne pride do izboljšanja v dobrem tednu, kadar je kašelj močan in se poslabšuje. K zdravniku moramo tudi, če so hkrati prisotne še splošna oslabeledost, visoka telesna temperatura, bolečine v ušesih in žrelu, težave s požiranjem, hropenje ali piskanje ob dihanju, če izkašljujemo močno obarvano sluz ali kri, imamo bolečine v prsnem košu, težko dihamo in pa pri vsakem kašlju, ki traja več kot tri tedne in se ne izboljšuje. Posebna previdnost je potrebna pri mlajših otrocih, nosečnicah, doječih mamicah, starostnikih in kadilcih.

Po ustrezen in strokoven nasvet se obrnite na farmacevte v vseh enotah Mestnih lekarn.

Varna šolska pot: zgodba o vztrajnosti in skupnem uspehu v Veliki Kostrevnici

Avtor članka: Nejc Lovše

Spoštovani krajanj Kostrevnice!

Z veseljem sporočam, da smo skupaj dosegli pomemben mejnik pri varnosti našega kraja. Pred slabim letom dni sem na občino vložil pobudo glede nevarne ožine skozi vas v Veliki Kostrevnici. Kljub obljubam, ki smo jih poslušali dve desetletji, da se bo to enkrat uredilo, se ni nič premaknilo.

Ta projekt ima zame še poseben pomen, saj so čez to nevarno ožino v šolo hodili tudi moji otroci. Že dolgo sem opozarjal na problem, a zaman. Sedaj sem prevzel pobudo in z odprto skupino na Facebooku »Skupina krajanov Kostrevnice« smo dosegli večjo ozaveščenost in transparentnost. Kljub ignoranci in nasprotovanju sem prejel dovolj podpore krajanov, da smo skupaj naredili konkreten korak.

V tem času so strešniki, ki so predstavljali nevarnost za otroke in prebivalce, padli s strehe na cesto. Po več tednih opozarjanja brez odziva smo prijavili situacijo Medobčinskemu redarstvu, ki je nato ukrepalo. Sedaj je nevarna ožina preteklost.

Načrtuje se namestitev zaščitne ograje in utrditev varne poti, še posebej za zaščito otrok in drugih ranljivih skupin v prometu. Skupaj smo dokazali, da s solidarnostjo in odločnostjo lahko uresničimo spremembe v naši skupnosti.

Ob tem se želim zahvaliti vsem, ki ste podprli ta projekt in sodelovali pri zagotavljanju varnosti ne le za moje otroke, temveč tudi za vse ostale otroke v vasi. Vaša predanost in skupna odločenost so ključ do uspeha, ki ga zdaj delimo kot zgodbo o uspehu.

Hvala vsem, ki ste soustvarjali to pomembno spremembo.

SDS

POGOVORNO OMIZJE

AKTUALNA PROBLEMATIKA V SLOVENSKEM KMETIJSTVU

TOREK 27. FEBRUAR
Ob 17.00

KULTURNI DOM ŠMARTNO PRI LITIJU
Za povrtmi 4, 1275 Šmartno pri Litiji

GOSTJE POGOVORNEGA OMIZJA:
Dr. Jože Podgoršek
Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
14. vlade RS
Ivan Urbajs
Član sveta območne enote KGZS
Ljubljana
Franc Černe
Predsednik Upravnega odbora
Kmetijsko gozdarske zadruge Litija

Predstavniki Društva podeželske mladine Litija in Šmartno

Prijazno povabljeni!

Ekipe RD Herz Šmartna se po zimskem odmoru vračajo v tekmovalni pogon

Avtor članka: Ernest Mrzel

Mesec december oziroma tekmovalni odmor so vse selekcije RD HERZ ŠMARTNO izkoristile za počitek in regeneracijo pred napornim nadaljevanjem sezone. Januarja so se ekipe sestale in preverile kondicijo, taktične zamisli in rotacijo igralcev na številnih pripravljalnih tekmah.

Poročilo januarskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:
27. 1. 2024, 14. krog RK Frankstahl Radovljica : RD Herz Šmartno
31 : 29

S kom se bodo varovanci trenerja Aleša Šmejca pomerili v februarju?

Februarja sta napovedani dve gostujoči tekmi, in sicer 10. 2. gostovanje pri ekipi RK Jadran Hrpelje - Kozina in 24. 2. gostovanje pri ekipi RK Ajdovščina.

Mlajše selekcije v mesecu januarju

Mladinci so v 2. ligi dosegli 10 zmagov in končali na 1. mestu v skupini vzhod. Borili se bodo za prvaka 2. lige. **Kadeti** so januarja dvakrat izgubili proti ekipama iz Grosuplja in Celja. SDB so v četrtfinalni skupini »B« prvo tekmo izgubili proti zasedbi Sviša. Dejavniki so bili tudi otroci mini rokomet, ki so se udeležili dveh turnirjev – Radeče in Pokijev turnir v Celju – in pa MDB (mlajši dečki B), ki so se udeležili turnirja v Krškem.

NI PREPOZNO, DA POSTANEŠ ROKOMETAŠ! Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima roket, da se vpišejo v ŠMARSKO ROKOMETNO ŠOLO.

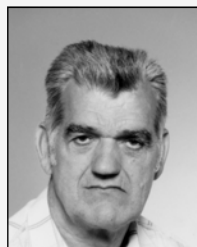
Info: 040 629 384 ali info@rdsmartno.si

Vse informacije glede sezone 2023/24 in spremljanja tekem bomo objavljali na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice.

»Borimo se za Šmartno!«

FOTO: RD Herz Šmartno

*Srce nam žalost je ranila,
ker te več med nami ni.
Čeprav te zemlja je pokrila,
duh tvoj z nami še živi.*

V SPOMIN

ob slovesu našega dragega

ALOJZA GODCA,

19. 6. 1943–30. 12. 2023.

Iskrena zahvala sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, sveče, cvetje in darovane svete maše.

Zahvala osebju Doma Tisje, Litija za nego in skrb. Hvala duhovnemu pomočniku Vinku M., Ani A. za govor ob slovesu, pogrebni službi KSP Litija, trobentaču in pevskem zboru Lipa za prelepo petje.

Vsi njegovi

Ata, ostal boš vedno v naših srcih, pogrešamo te.

*Tiho teče našega življenja reka,
tihu teče solza lepega spomina,
umre srce, a ostane bolečina
v srcu dragega in večnega spomina.*

ZAHVALA

Od nas se je za vedno poslovila

ANA VODENIK,

1938–2023,

iz Gradiških Laz.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in sv. maše. Iskrena hvala kolektivu Doma Tisje, Litija za nego in pomoč v času njenega bivanja v domu, g. župniku Marku Mohorju Stegnarju in pogrebni službi KSP Litija za lepo opravljen pogrebni obred ter pevcem za zapete žalostinke.

Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

*Bil si idealist,
verjel si v svoje sanje
in prihodnost.
Večino vsega si dosegel,
a Tvoje slovo je
prezgodnje in pretrpko.
V srcih svojih
najdražjih puščaš
nenadomestljivo vzrel.*

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je nepričakovano po hudi bolezni zapustil

JOŽEF HAUPTMAN,

3. 2. 1950–5. 11. 2023.

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega dragega moža, očeta, dedka, brata in svaka Jožeta Hauptmana se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče, pomoč in darove za svete maše. Prav tako se zahvaljujemo Splošni bolnišnici Trbovlje, pogrebni službi KSP, pevcem in gospodu župniku Marku Mohorju Stegnarju za lepo izpeljan obred in vsem, ki ste ga imeli radi in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Dragi Jože, misel nate bo večno prisotna v naših srcih.

Žena Ani, sin Aleš in hči Beti z družinama, sestra Gabrijela – Eli z družino, svakinja Majda z družino, svakinja Nada z družino ter ostali sorodniki

Zgodovina plemiške rodbine Lichtenberg – zaton (3. del)

Avtor članka: Tim Šteferl

V zadnjem od treh delov bomo spremljali grofovsko rodbino Lichtenberg vse do njihovega zatona v 20. stoletju. Proti koncu 17. stoletja se je vsa moč rodbine skoncentrirala v grofu Francu Bernardu Lichtenbergu, čigar potomci so poskrbeli za široko razvejanost rodbine. Nastali sta dve grofovski in tri adektivne veje.

Začetnik starejše grofovske veje je bil Jurij Gotfrid (1655–1720), najstarejši sin Franca Bernarda. Leta 1685 se je na lgu poročil z Marijo Elizabeto Engelhaus. Sprva sta živela na Tuštanju, kasneje pa sta se preselila na grad Ortnek, v srečnem zakonu se jima je rodilo 15 otrok. Jurij Gotfrid je očetovo ogromno premoženje z dodatnimi nakupi gradov in posesti še povečal. Tako je leta 1688 kupil posestvo Koča vas v Loški dolini, ki ga je pridružil gospostvu Ortnek, leta 1707 pa je od Janeza Danijela Erberga kupil še znameniti grad Snežnik, h kateremu je spadalo tudi ogromno, z gozdovi bogato posestvo. Jurij Gotfrid je po očetu podedoval službo deželnega vojnega komisarja, njegov polni naslov pa se je glasil: *državni grof Svetega rimskega cesarstva pl. Lichtenberg, gospod na Ortneku, Otenštajnu, Turnu, Smuku in Tuštanju, spoštovani vojni komisar dežele Kranjske na območju Gorenjske, Krasa, Pivke in Istre*. Jurij Gotfrid se je resda imenoval po Tuštanju, vendar je na njem živel le dve leti po poroki. Jurij Gotfried je umrl leta 1720, pokopan je v grobnici cerkve sv. Jurija v Starem trgu. Tako se je starejša grofovska veja po Juriju Gotfridu razdelila na tri linije: tuštanjsko, snežniško in ortneško. Lichtenbergi so v 18. stoletju veljali za najbogatejšo plemiško rodbino na Kranjskem, a proti koncu 18. stoletja so se pokazale posledice njihovega razkošnega življenja. Tako so tuštanjski Lichtenbergi začeli počasi odprodajati posestva, leta 1800 so prodali tudi svoj rodbinski grad Tuštanj in se preselili v štajersko prestolnico Gradec. Leta 1810 je s

smrtjo zadnjega moškega potomca Franca Ksaverja tuštanjska linija izumrla. Nič bolje se ni godilo njihovim bratrancem na Snežniku. Tamkajšnji Lichtenbergi niso prepoznali bogastva, ki so ga imeli v svojih gozdovih, saj niso imeli zaposlenega niti enega gozdarskega strokovnjaka. Visoki davki, obvezno odstopanje gozdov državi in neplačevanje obveznosti so terjali svoj delež. Snežniški Lichtenbergi so se zapletli v ogromne dolgove, posestvo je prišlo celo pod prisilno upravo. Leta 1847 so bili prisiljeni grad prodati. Snežniška linija je izumrla leta 1916 s smrtjo grofa Arturja Lichtenberga. Podobna usoda je doletela tudi ortneško vejo: grof Benjamin Adalmo je zaradi dolgov odprodal ortneško gospostvo. Benjaminov vnuk Karel Emanuel je kot zadnji te veje umrl leta 1910 na Dunaju.

Začetnik mlajše veje je bil Jurij Žiga (1669–1744), mlajši brat Jurija Gotfrida. Potomci te linije živijo še danes, vendar so razseljeni po vsem svetu. Po smrti očeta je Jurij Žiga podedoval gospostvo Smuk v Beli krajini s pripadajočim posestvom Turn. Kasneje je dokupil še gospostvi Rožek pri Dolenjskih Toplicah ter Praproče pri Grosupljem. V oporoki je vsa ta posestva združil v fidejkomis. Njegov sin Franc Karel je k rodbinskim posestim dodal še dvorca Soteska in Podsmreka na Dolenjskem in tako osnoval novo družinsko vejo, ki pa je kmalu usahnila. Tudi ta veja rodbine Lichtenberških je pričela v 19. stoletju postopoma odprodajati svoja gospostva in do leta 1886 so grofje Lichtenbergi ostali brez svojih najlepših gradov in posestev. V 20. stoletju so bili zadnji Lichtenbergi na Slovenskem iz nekdanjih mogočnih veleposestnikov »degradirani«
v oskrbnike posesti Ivana Tavčarja, živeli so v Krajini pri Bevkah na Ljubljanskem barju. Družina Karla Lichtenberga je živela v skromni hišici ob Ljubljani. Leta 1942 so Karel, njegova žena in dve hčeri padli pod streli partizanov, domnevno zato, ker naj bi Karel vohunil za Italijane. Po vojni so se ostali člani družine porazgubili po svetu.

Razvaline gradu Ortnek pri Ribnici okrog 1890 (Delo.si)